

IMAGINEA ETNIEI ROME ÎN PRESA SCRISĂ ȘI ÎN ȘTIRILE TV

(Decembrie 2008 – Octombrie 2009)

Noiembrie 2009

CUPRINS

Date și metodologie / 3

Concluzii generale / 5

I. Imaginea etniei rome în știrile tv/ paginile 5 - 23

1. Sinteză
2. Minoritatea romă în agenda televiziunilor
3. Principalele teme identificate
4. Atitudinea jurnaliștilor față de etnia romă
5. Problematizarea situației romilor
6. Actori care discriminează
7. Actori care combat discriminarea

II. Imaginea etniei rome în presa scrisă / paginile 24 - 48

1. Sinteză
2. Minoritatea romă în agenda publicațiilor
3. Principalele teme identificate
4. Atitudinea jurnaliștilor față de etnia romă
5. Problematizarea situației romilor
6. Actori care discriminează
7. Actori care combat discriminarea

Date și metodologie

Presă scrisă

Au fost selectate pentru analiză articole care au conținut referiri specifice la indivizi de etnie romă sau la etnia romă în ansamblu. Selecția articolelor a fost realizată după cuvintele cheie „rom” și „țigan” și derivatele acestora. Publicațiile monitorizate au fost cotidienele *Adevărul*, *Click*, *Evenimentul Zilei*, *Libertatea*, *Jurnalul Național* și *România Liberă*.

Televiziuni

Au fost selectate pentru analiză știrile din cadrul jurnalelor difuzate în *prime-time* care au conținut trimiteri explicite la etnia romă în discursul jurnalistic prin aplicarea aceluiași criterii de selecție ca și în cazul articolelor din presa scrisă. Televiziunile monitorizate au fost *Antena 1*, *Antena 3*, *Prima TV*, *Pro TV*, *Realitatea TV* și *TVR1*.

Eșantion general

Au fost identificate și analizate, conform metodologiei, toate materialele din presa scrisă națională și din jurnalele de televiziune difuzate la nivel național din intervalul **Iunie – Octombrie 2009**.

Pasul de eșantionare utilizat a fost **săptămâna 1 și săptămâna 3** din fiecare lună inclusă în această perioadă. Calendaristic, au fost selecționate **intervalele 1-7 și 15-21** din fiecare lună.

Analiza cuprinde date referitoare la:

- Temele abordate de jurnaliști în cadrul materialelor analizate;
- Acțiuni/situații subsumate temelor identificate, în asociere directă sau tangențială cu etnia romă. În această secțiune au fost identificate o serie de acțiuni/situații care au fost interpretate și codificate după cum urmează:
 - o *Măsuri incluzive* - intervenții ale unor entități instituționale sau private, menite a spori gradul de incluziune a populației de etnie romă (exemple: burse speciale de studiu, acțiuni filantropice, bursa locurilor de muncă pentru romi etc).
 - o *Stereotip* – operaționalizarea unor imagini emblematice, asimilate în mod tradițional imaginii etniei romă (exemple: opulența, exuberanța, temperamentul coleric etc).
 - o *Stigmatizare* – operaționalizarea unor imagini emblematice menite să inducă dimensiunea antisocială și antinormativă a unor comportamente/situații (exemple: igienă precară, criminalitate - generic, rezistență la asimilare/incluziune etc.)

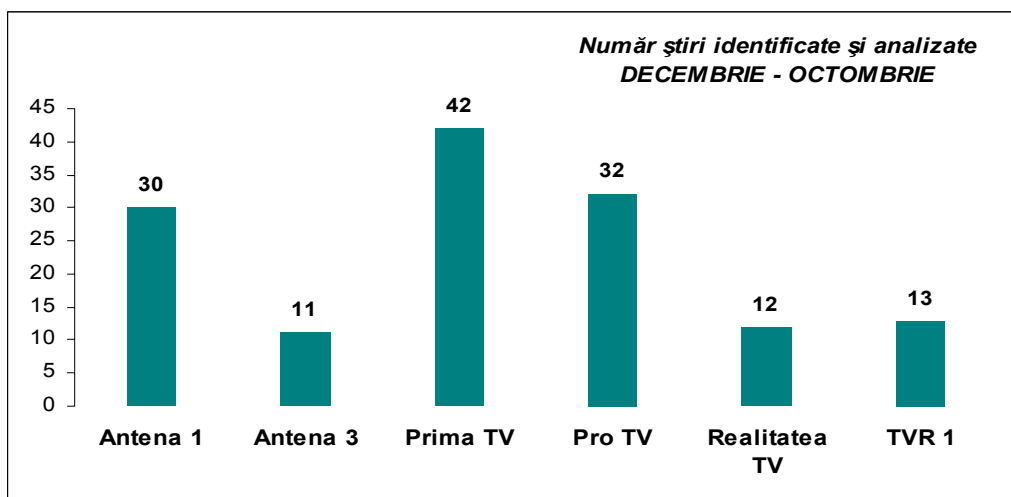
- Atitudinea jurnalistilor față de actorii de etnie romă prezentați în cadrul materialelor sau față de etnie, ca întreg - poate fi negativă, neutră sau pozitivă;
- Problematizări ale situațiilor romilor prezentați în materialele analizate - am considerat aici ca problematizare prezentarea în planul discursului jurnalistic a unei stări de fapt ca fiind o situație ce necesită soluționare;
- Actorii asociați cu acte de discriminare;
- Actorii asociați cu luarea de măsuri împotriva actelor de discriminare.

SINTEZĂ

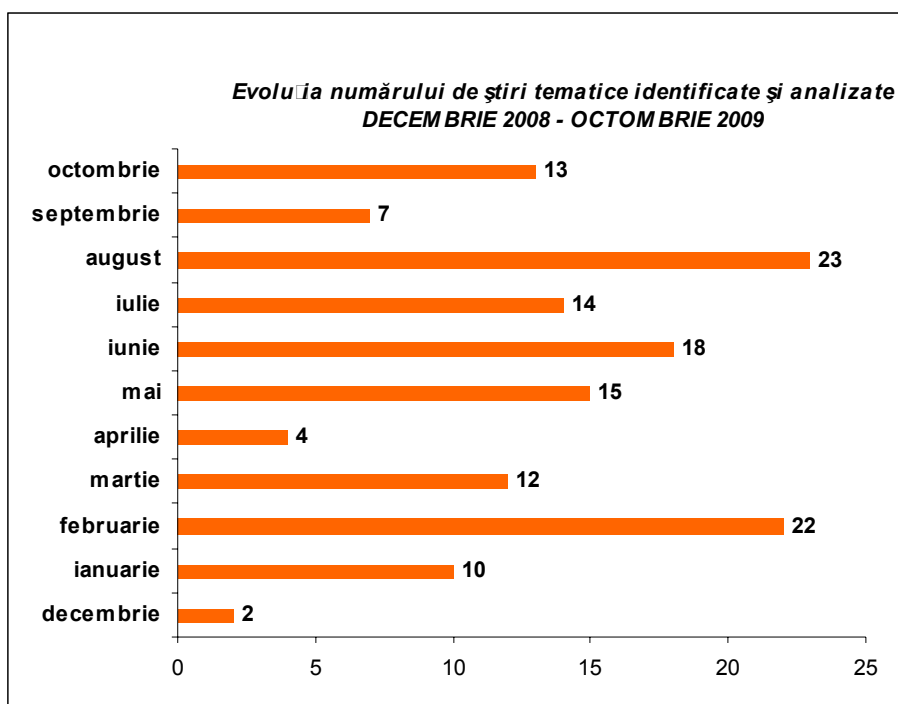
IMAGINEA ETNIEI ROME ÎN ȘTIRILE TV

(Decembrie 2008 – Octombrie 2009)

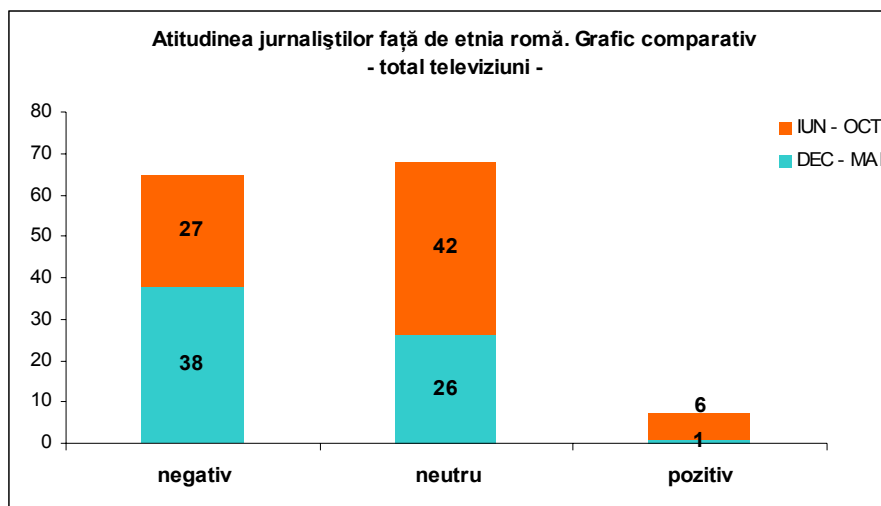
În perioada decembrie – octombrie, în jurnalele cele 6 posturi de televiziune monitorizate au fost identificate 140 articole relevante pentru această analiză.



Concentrarea subiectelor în care au fost menționați reprezentanți ai etniei rome sau etnia, în ansamblu ei, a avut loc în jurnalele posturilor Prima TV (42 de știri), Pro TV (32 de știri) și Antena 1 (30 de știri). Postul Antena 3 a difuzat cel mai scăzut număr de știri relevante pentru această analiză.



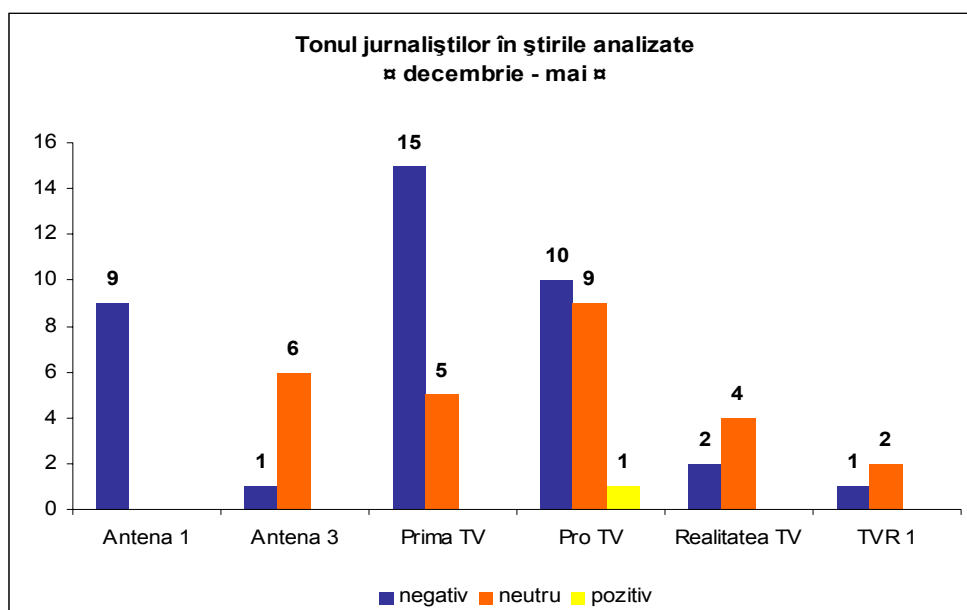
În cele 11 luni dedicate analizei, media lunară de știri a fost de aproximativ 12. Totuși, în acest interval au fost înregistrate câteva vârfuri de mediatizare, semnificativ superioare mediei înregistrate. Astfel, în lunile august (23 de știri) și februarie (22 de știri) au fost înregistrate și analizate cele mai multe știri tematice. Cel mai redus număr de știri a fost înregistrat în luna decembrie 2008 (2 știri).



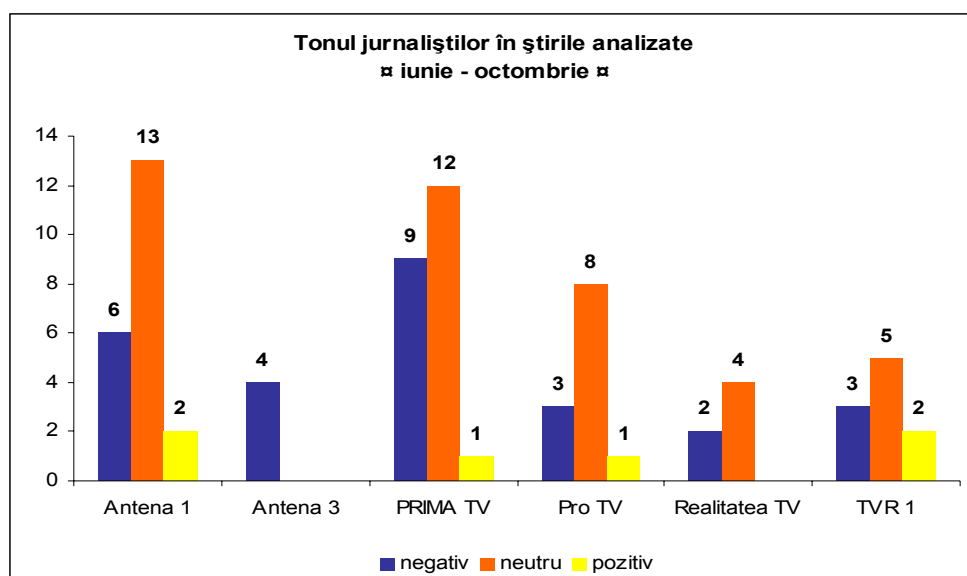
Din rațiuni metodologice, intervalul decembrie 2008 – octombrie 2009 a fost distribuit în două perioade de analiză: prima perioadă a fost încadrată între lunile decembrie 2008 și mai 2009, iar cea de-a doua perioadă a fost încadrată între lunile iunie și octombrie.

Comparând cele două perioade analizate observăm o dinamică inversată a tonului folosit de jurnaliști în articolele despre etnia romă. Astfel, în ceea ce privește atitudinea negativă, în cea de-a doua perioadă analizată observăm o scădere sensibilă a știrilor negative (27 de știri cu atitudine negativă în intervalul iunie – octombrie, față de 38 înregistrate în intervalul decembrie - mai).

Astfel, prezența știrilor cu atitudine pozitivă a crescut de la 1 știre cu atitudine pozitivă înregistrată în perioada decembrie – mai, la 6 în perioada iunie - octombrie.

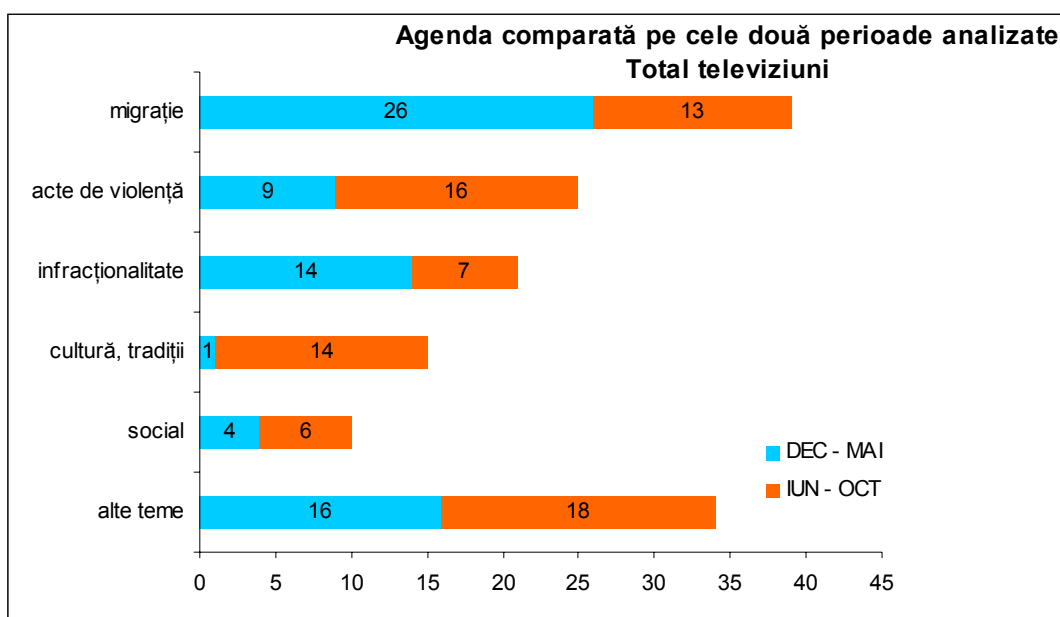


În intervalul decembrie – mai, postul Prima TV a difuzat cele mai multe materiale în care jurnaliștii au avut o atitudine negativă față de etnia romă (15), urmat de posturile Pro TV și Antena 1 (Pro TV – 10 știri și Antena 1 – 9 știri).



În intervalul iunie – octombrie, postul Prima TV a difuzat cele mai multe știri cu atitudine negativă față de etnia romă (9), urmat de postul Antena 1 (6 știri).

În total (perioada decembrie 2008 – octombrie 2009), atitudinea negativă a jurnaliștilor față de etnia romă a fost identificată în peste 46% dintre știrile analizate, în vreme ce un ton pozitiv a fost identificat în puțin peste 5% din numărul total de știri.



În termeni de agendă, prin comparație, s-a observat o suprapunere a temelor abordate de jurnaliști în aproximativ 79% dintre subiectele analizate. Astfel, în cea de-a doua parte a analizei (perioada iunie - octombrie) s-a observat o scădere a numărului de știri din categoriile migrație și infracționalitate. În cazul temelor „acte de violență” și „cultură, tradiții” s-a înregistrat o creștere semnificativă a numărului de știri.

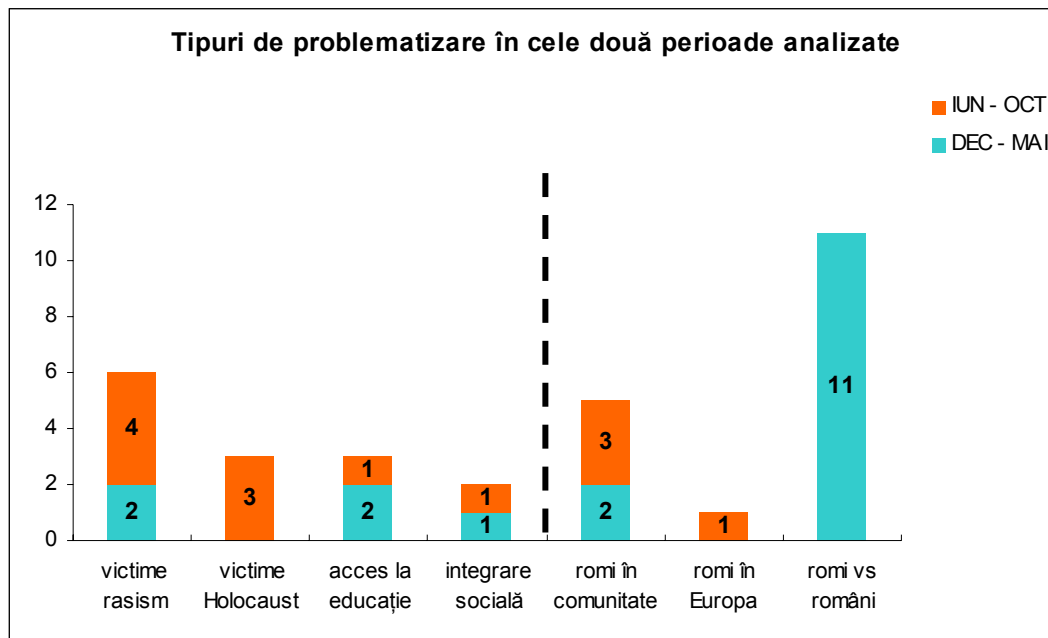
În cea de-a doua perioadă analizată s-a observat o înjumătățire a numărului de știri dedicate temei „migrație” (de la 26 de știri analizate în perioada decembrie – mai, la 13 în perioada iunie - octombrie). În prima etapă a analizei, paleta de acțiuni asociate etniei romă a oscilat între prezentarea etnicilor romi în calitate de autori ai unor infracțiuni în spațiul comunitar, dar și în calitate de victime ale atacurilor rasiste și xenofobe din țări UE. Pentru cea de-a doua parte a analizei focusul jurnaliștilor a fost preponderent orientat pe prezentarea etnicilor romi în ipostaza de victime ale unor atacuri rasiste și xenofobe.

În cazul temei „acte de violență” numărul știrilor a crescut semnificativ în perioada iunie – octombrie, iar jurnaliștii au prezentat cu predilecție lupte de stradă între grupări de tip „clan”.

În prima parte a analizei (decembrie - mai), în cadrul temei „infracționalitate”, jurnaliștii au prezentat o serie variată de infracțiuni în asociere cu etnia romă. Deși în cea de-a doua perioadă analizată s-a înregistrat o scădere a știrilor care au prezentat fenomenul infracțional în asociere cu etnia romă, cele mai multe dintre acestea prezentau forme de „crimă organizată”.

Tema „cultură, tradiții” a crescut semnificativ în cea de-a doua perioadă analizată și a fost dedicată preponderent prezentării unor evenimente speciale (nunți, botezuri) în care au fost implicați etnici romi recunoscuți în comunități prin opulență și excentricitate.

În ceea ce privește capacitatea jurnaliștilor de a prezenta probleme specifice etniei rome, observăm că în prim-plan rămâne problema rasismului în relație cu etnia. În perioada iunie – octombrie a fost problematizată și controversa istorică legată de recunoașterea etniei rome ca victimă a Holocaustului.



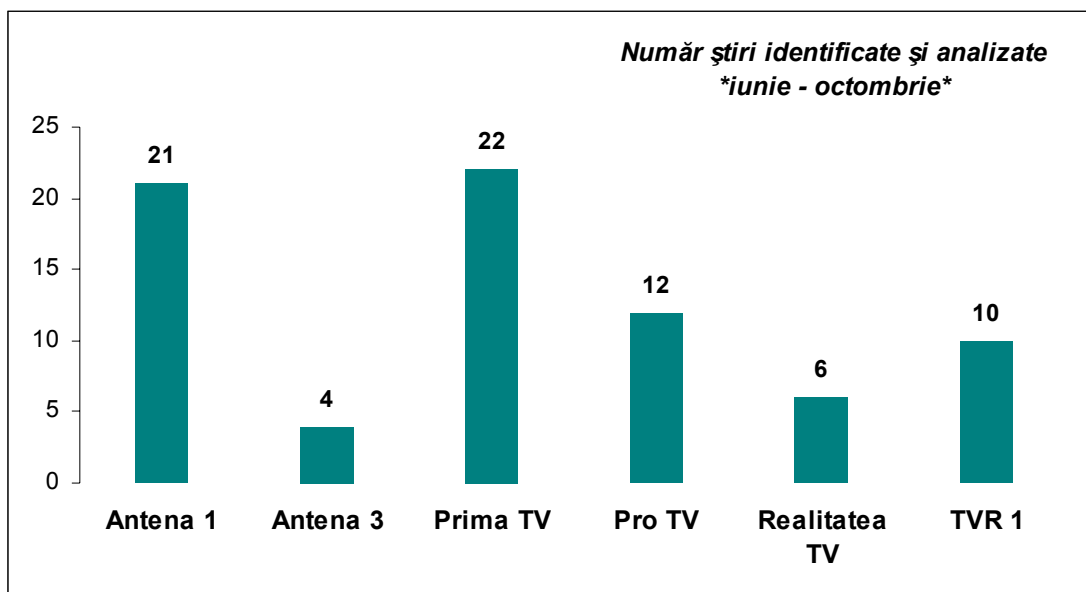
De asemenea, în cea de-a doua perioadă analizată nu au mai fost identificate mărci ale discursului „clarificator” de tipul romi vs români. Totuși, au mai fost identificate situații în care romii au fost prezentați ca un pericol pentru comunitățile în care locuiesc.

I. IMAGINEA ETNIEI ROME ÎN ȘTIRILE TV

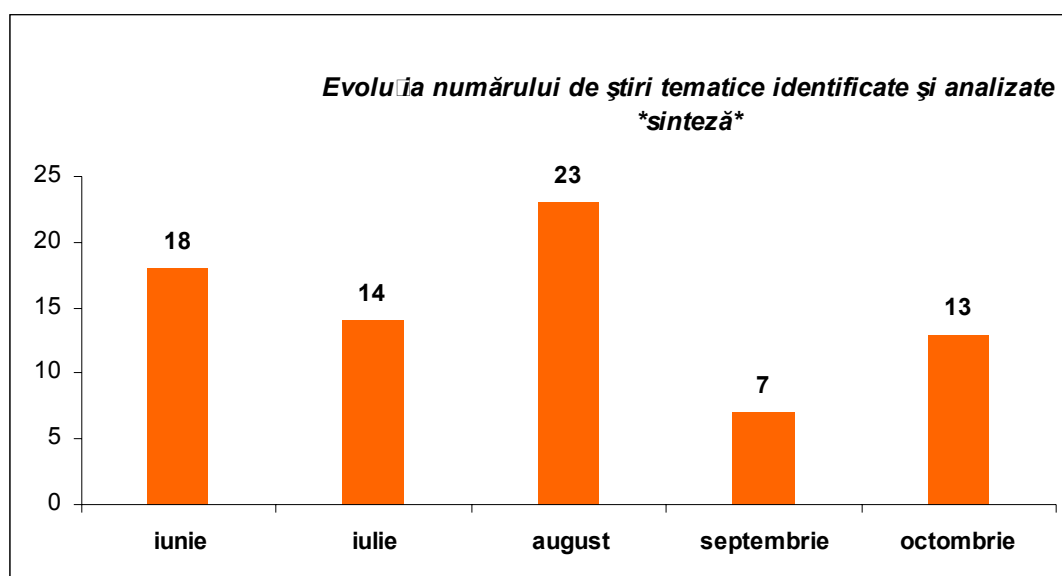
În intervalul **iunie – octombrie 2009**, la cele șase posturi de televiziune monitorizate, au fost identificate și analizate **75 de știri**¹ în care erau prezenți membri ai comunității rome sau erau prezentate referiri la această etnie.

Posturile **Prima TV** și **Antena 1** au difuzat cele mai multe știri în care s-au făcut referiri directe sau tangențiale la etnia romă (cu 22, respectiv 21 de știri fiecare). **Pro TV** și postul public de televiziune, **TVR 1**, au difuzat în acest interval 12, respectiv 10 știri relevante pentru analiza de față. Ultimele două locuri din clasament au fost ocupate de posturile de nișă **Realitatea TV** (6 știri) și **Antena 3** (4 știri).

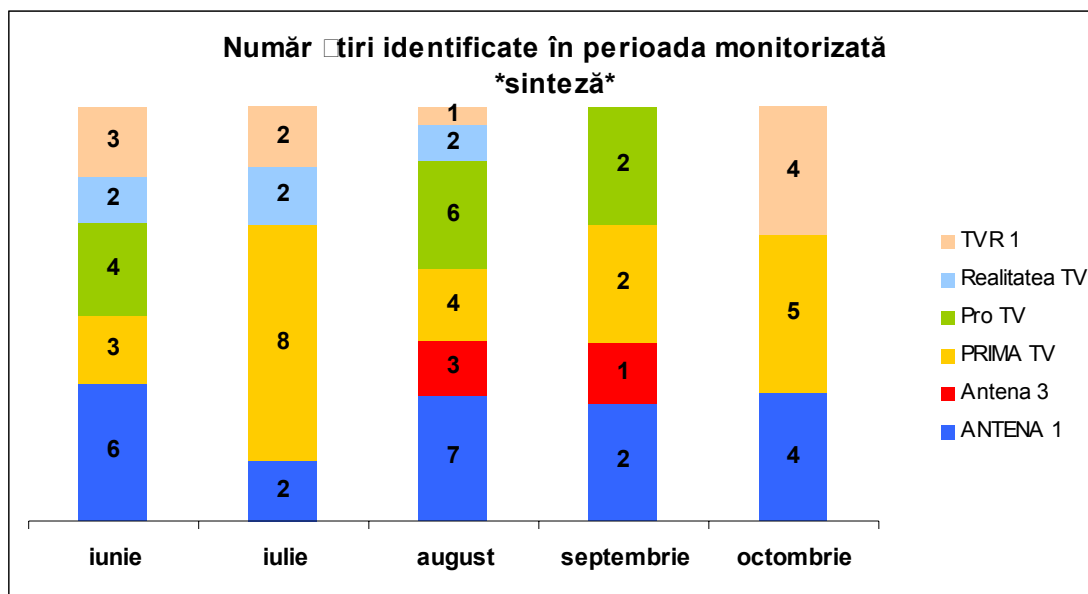
¹ Știrile au fost identificate în cadrul principalelor emisiuni informative (edițiile din prime-time) ale fiecărui post în parte.



În lunile august și iunie au fost identificate cele mai multe materiale despre etnia romă în știrile tv (august – 23; iunie - 18). La polul opus, în luna septembrie au fost identificate doar 7 știri relevante pentru această analiză.



În perioada monitorizată , posturile **Prima TV** și **Antena 1** au prezentat în fiecare lună știri despre etnia romă.



Vârfurile de mediatizare a etniei rome în jurnalele de televiziune au fost atinse de posturile **Prima TV** (cu 8 știri difuzate în iulie) și **Antena 1** (cu 7 materiale prezentate în luna august și alte 6, în luna iunie).

■ ETNIA ROMĂ ÎN AGENDA TELEVIZIUNILOR

În perioada analizată, atenția jurnaliștilor a fost orientată pe mediatizarea unor incidente și **acte de violență**² în care au fost implicați membri ai etniei rome.

Televiziunile monitorizate au prezentat în lunile iunie și august o serie de incidente de stradă ce au avut loc în orașele Craiova și Slobozia. În acele știri au fost invocate confruntări și disensiuni între grupări de tip „clan”, suspectate de legături cu „lumea interlopă”, care au recurs la violență fizică și verbală. Jurnaliștii au prezentat aceste subiecte într-o notă panicardă, cu potențialul de a induce panica morală³

O prezență semnificativă în știrile tv au avut și subiectele legate de organizarea unor nunți în care au fost menționate persoane de etnie romă cu notorietate. În aceste știri jurnaliștii au pus accentul pe opulența⁴ evenimentelor prezentate și au descris-o ca fiind o influență a **culturii** rome (vezi tema „cultură, tradiții⁵”). Cele mai multe știri de acest gen au fost identificate în lunile august și octombrie.

Subiectele privind fenomenul migrațional al etnicilor romi au ocupat, și în această perioadă, un loc însemnat în agenda televiziunilor. Cele mai multe știri din această arie tematică au fost difuzate în luna iunie și au fost generate de două subiecte majore: dezvăluirile din presa italiană care au

² Au fost înregistrate acele situații conflictuale care nu s-au soldat cu sancțiuni din partea organelor judiciare.

³ Antena 1 – Craiova se pregătește de război; Pro TV – Spital sub asediu (titluri din data de 16 iunie a.c.) sau Prima TV – Rromii, pușca și coasa (16 august a.c.)

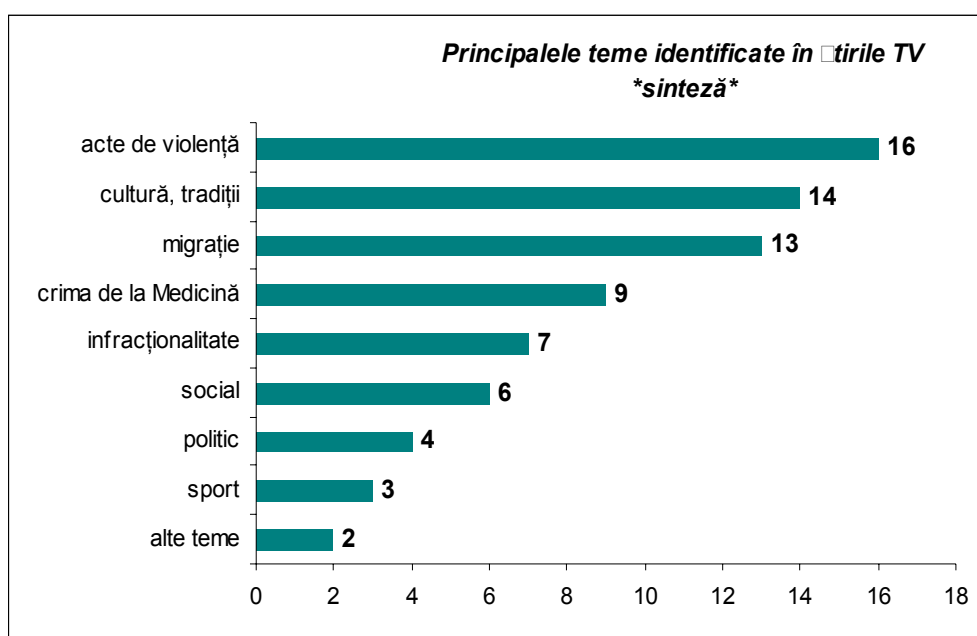
⁴ Pro TV – Nuntă de aur (21 august)

⁵ Global, tema a subscris subiecte precum evenimente, meserii, ritualuri, dar și subiecte legate de istoria romilor (vezi Holocaust).

prezentat pasivitatea cetățenilor italieni într-un incident soldat cu moartea unui cetățean român de etnie romă⁶ și seria de atacuri xenofobe ale grupărilor neonaziste irlandeze asupra „emigranților” din Belfast⁷ (cu precădere asupra etnicilor romi). Jurnaliștii români au tratat aceste incidente într-o manieră responsabilă și solidară cu victimele acestor atacuri.

Observăm așadar o schimbare a tonului jurnaliștilor și a paradigmei în care aceste subiecte au fost prezentate: de la romii – factor de periclitate a imaginii României, la dimensiunea rasismului și xenofobiei care pot provoca daune irecuperabile.

Un subiect aparține de agendă a deschis jurnalele din luna august – crima de la Medicină. Știrile subscrise acestei teme au fost înglobate în analiză în virtutea faptului că victima era o persoană de etnie romă, membru marcant al comunității rome din Cluj (avea calitatea de judecător în statorul local).



În această perioadă s-a înregistrat o îmbunătățire a reprezentării etniei rome în știrile tv. Deși reprezentarea stereotipă a etniei s-a atenuat, semnalăm reprezentarea discrepantă a etniei în știrile tv, cu precădere în subiecte de tipul „nunților de aur”, realitate ce contrazice contextul social real în care etnia romă este percepută ca fiind profund marcată de sărăcie (vezi Etnobarometrul 2009).

⁶ Antena 1 – Mafia împușcă, nepăsarea ucide (16 iunie)

⁷ Pro TV – Români atacați în Irlanda (18 iunie)

Tema □ tire/Post TV	Antena 1	Antena 3	Prima TV	Pro TV	Realitatea TV	TVR 1
acte de violență	3	3	4	3	1	2
cultură, tradiții	5		4	3		2
migrație	4		1	4	2	2
crima de la Medicină	3		3	2	1	
infraționalitate	1	1	4		1	
social	1		1		1	3
politic	2		2			
sport	1		1			1
alte teme	1		1			

- Toate posturile de televiziune monitorizate au prezentat în ponderi apropiate incidente și acte de violență în care au fost implicați etnici romi.
- Televiziunile private generaliste au mediatizat într-o măsură mai mare subiecte subscrise temei „cultură, tradiții” (**Antena 1** – 5 știri; **Prima TV** – 4 știri și **Pro TV** – 3 știri)
- Posturile **Antena 1** și **Pro TV** au prezentat cele mai multe subiecte legate de fenomenul migrațional (câte 4 știri)

■ ACȚIUNI/SITUAȚII ASOCIATE ETNIEI ROME ÎN TEMELE IDENTIFICATE

În cadrul temelor identificate, membrii etniei rome au fost asociați cu mai multe tipuri de acțiuni. În unele situații, în cadrul unei știri au fost enumerate mai multe acțiuni/situații asociate etniei rome. Acțiunile/situațiile nu se suprapun în mod necesar cu tema în care sunt incluse, ci oferă imaginea detaliată a contextului în care sunt prezentați etnicii romi.

ACTE DE VIOLENȚĂ	Temă □ tire
<i>Acțiunea cu care sunt asociate grupurilor/individizilor</i>	<i>Nr. apariții</i>
lupte între clanuri	11
agresiuni fizice	6
agresiuni verbale	4
uz de arme	2
amenințări	1
conflict interetnic	1
construcții ilegale	1

- în tema acte de violență, membrii etniei rome au fost cel mai adesea prezentați în dispute și conflicte între grupări de tip „clan” (11);
- **agresiunile fizice și verbale** au fost cel mai adesea subscrise „luptelor între clanuri”;

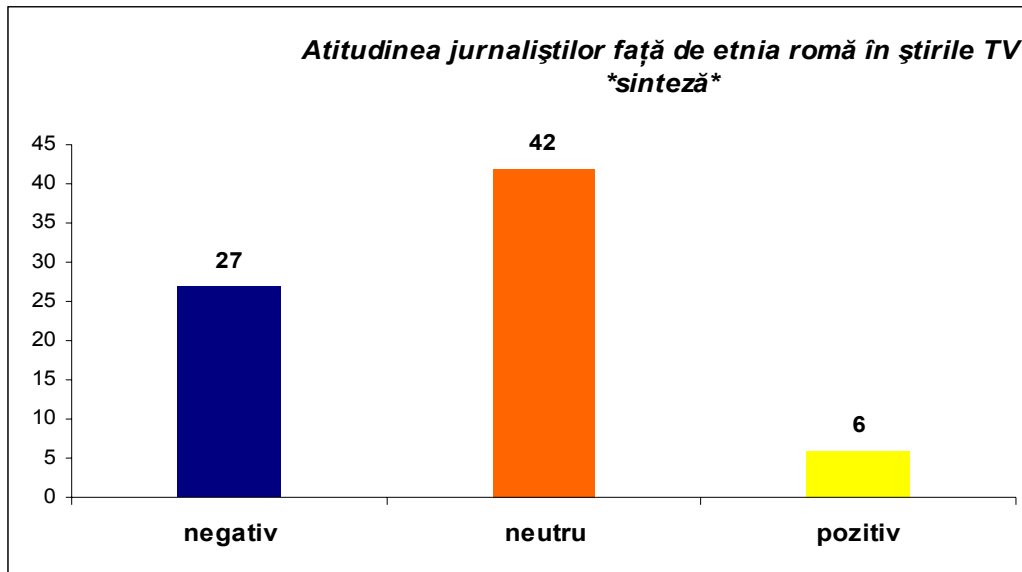
CULTURĂ, TRADIȚII	Temă □ tire
<i>Acțiunea cu care sunt asociate grupurile/divizii</i>	<i>Nr. apariții</i>
nuntă	7
Holocaust	3
meserii	2
botez	1
funerar	1
sărbători religioase	1

- în cadrul temei „cultură, tradiții”, cele mai multe acțiuni prezentate au fost **nunțile** (7 apariții);
- evenimentele comemorative din luna octombrie au prezentat etnia romă, în calitate de victimă istorică a Holocaustului în 3 apariții.

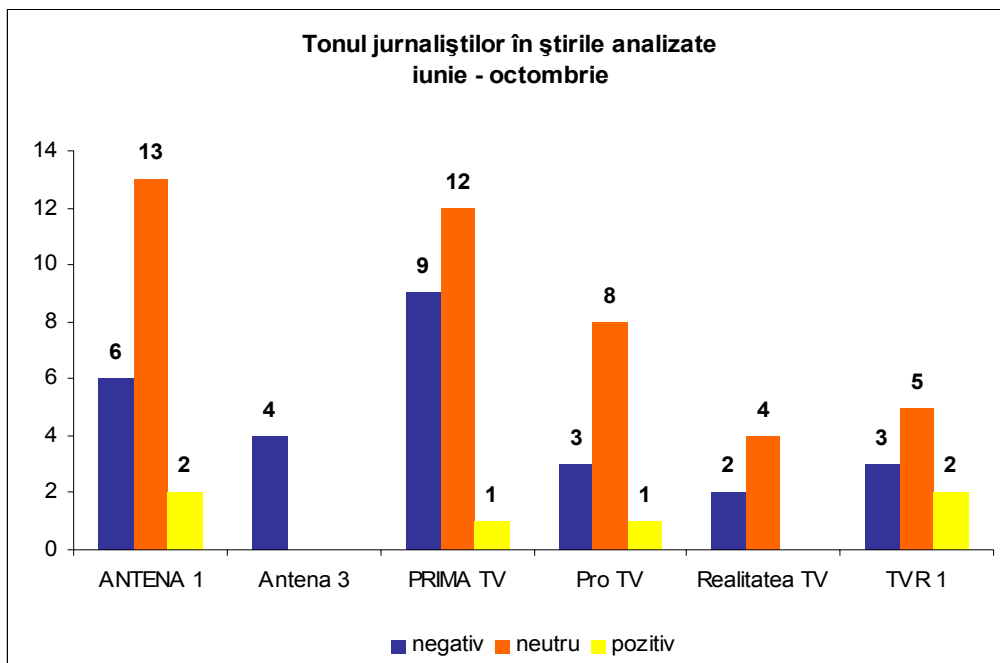
MIGRAȚIE	Temă □ tire
<i>Acțiunea cu care sunt asociate grupurile/divizii</i>	<i>Nr. apariții</i>
victime rasism	9
cerșetorie	2
deces	2
exploatare minori	1
furt	1
nomadism	1
repatrieri	1

- în cadrul temei „migrație”, etnicii romi au fost cel mai adesea prezentați în ipostaza de victime ale rasismului (9 apariții);
- au fost prezentate și situații/acțiuni indezirabile precum: cerșetoria (2 apariții), furtul și exploatarea minorilor (câte o apariție);

■ ATITUDINEA JURNALIȘTILOR FAȚĂ DE ETNIA ROMĂ



În perioada iunie – octombrie, din totalul de 75 de știri identificate și analizate, în 27 au fost identificate mărci ale tendențiozității negative față de etnia romă. În alte 6 știri jurnaliștii au avut o atitudine pozitivă față de etnia romă.



Cele mai multe prezentări negative ale etniei rome au fost identificate în știrile Prima TV (9) și Antena 1 (6). În cazul postului Antena 3, toate cele 4 știri identificate și analizate au cuprins mărci ale tendențiozității negative.

Atitudine negativă – context

Atitudine negativă	ANTENA 1	Antena 3	PRIMA TV	Pro TV	Realitatea TV	TVR 1
acte de violență	3	3	4	3	1	2
cultură, tradiții	1		1			
infracționalitate	1	1	4		1	
migrație	1					1

Jurnaliștii au avut o atitudine negativă față de etnia romă cu precădere în cadrul știrilor în care au fost prezentate **acte de violență** (16 știri) și **infracțiuni**⁸ (7 știri), dar și în materialele în care au fost prezentați cetățeni români de etnie romă care erau stabiliți în statele Uniunii Europene (vezi tema **migrație**, 2 știri). **Obiciurile și tradițiile** au fost prezentate negativ în alte 2 știri, jurnaliștii criticând opulența și excentricitatea evenimentelor.

Atitudine pozitivă – context

Atitudine pozitivă	ANTENA 1	PRIMA TV	Pro TV	TVR 1
cultură, tradiții	1	1		2
migrație	1		1	

Jurnaliștii au avut o atitudine pozitivă față de etnia romă în 4 știri care prezentau aspecte ale culturii rome. Aceștia au prezentat laudativ calitățile artistice ale unor reprezentanți ai etniei rome (2 știri), dar au atras atenția și asupra istoriei culturii rome și a faptului că romii au fost victime ale Holocaustului (2 știri). Cazul cetățenului român, de etnie romă, ucis în Italia, a fost prezentat într-o notă solidară de jurnaliști în alte 2 știri (vezi tema migrație).

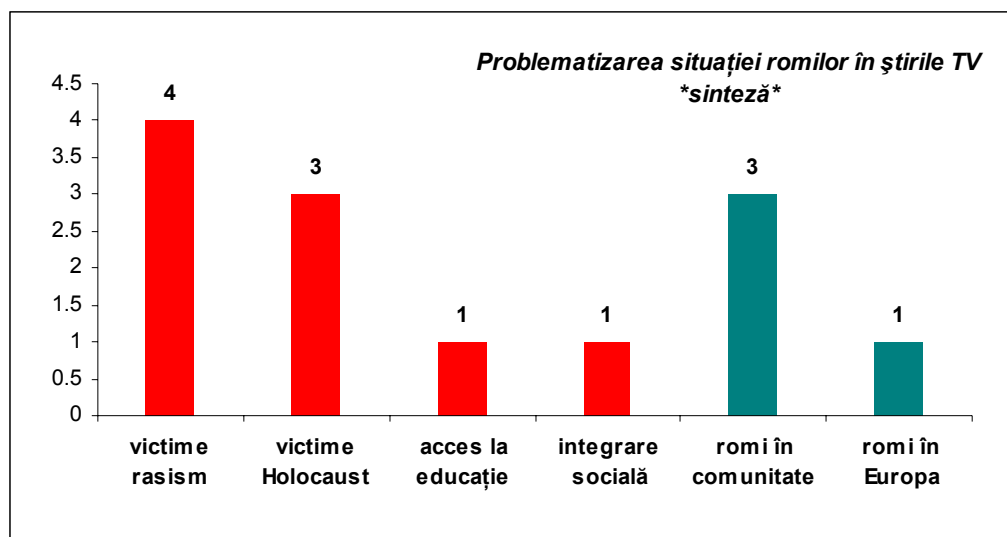
■ PROBLEMATIZAREA SITUAȚIEI ROMILOR ÎN ȘTIRILE TV

Din numărul total de știri analizate doar 9 au cuprins prezentări detaliate ale unor probleme cu care se confruntă etnia romă.

Posturile Pro TV (2 știri), Antena 1 și TVR 1 (câte o știre) au prezentat pe larg efectele propagării mișcărilor neonaziste în Irlanda de Nord și au pus accentul pe condiția etnicilor romi care au devenit

⁸ Menționarea etniei în asociere cu comiterea unor infracțiuni a fost înregistrată drept *atitudine negativă*.

victime ale rasismului în perioada atacurilor xenofobe din luna iunie. Evenimentele comemorative din luna octombrie au fost un prilej pentru jurnaliștii posturilor TVR 1 (2 știri) și Antena 1 (1 știre) să atragă atenția asupra controverselor privind statutul etnicilor romi de victime ale Holocaustului. Accesul la educație și disfuncționalitățile birocratice care împiedică integrarea socială a romilor au fost evocate în câte o știre (TVR 1).



Au fost identificate totuși materiale în care etnicii romi au fost prezentați ca fiind o amenințare pentru comunitățile majoritare (Antena 1, Prima TV și TVR 1). În aceste știri au fost prezentate conflicte violente de stradă, dar și infracțiuni (presupuse furturi) în care au fost implicate persoane de etnie romă.

În același registru, postul public de televiziune a redat și concluziile unei evaluări din partea Comisiei Europene care atrăgea atenția asupra extinderii fenomenului migrațional, în spațiul comunitar, în rândul etnicilor romi.

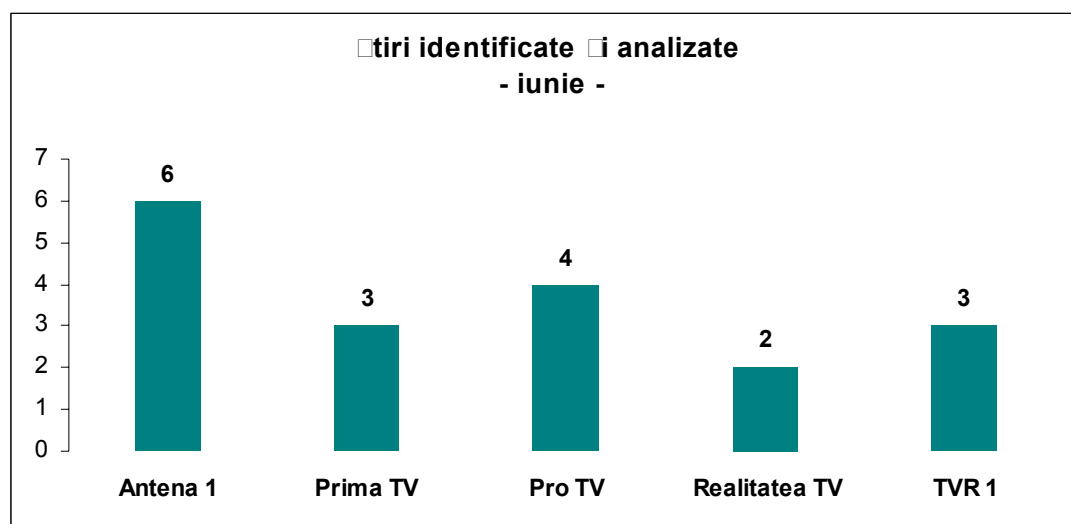
■ DISCRIMINAREA ETNIEI ROME ÎN AGENDA MEDIA

În intervalul analizat, au fost identificate 6 știri în care situația asociată etniei rome a fost încadrată explicit ca fiind discriminatorie.

Cele mai multe materiale (6) au tratat situația etnicilor romi din Irlanda de Nord care au fost victimele grupărilor neonaziste locale. În combaterea acestor comportamente discriminatorii au fost nominalizate autoritățile naționale irlandeze, dar și reprezentanța consulară a României la Belfast. Cazurile de discriminare au fost redade proporțional în jurnalele celor șase posturi de televiziune monitorizate.

II. AGENDA MEDIA DETALIATĂ

IUNIE



În intervalul monitorizat au fost identificate 18 știri, cele mai multe materiale relevante fiind identificate în știrile **Antena 1** (6) și **Pro TV** (4). Postul **Realitatea TV** a publicat cel mai mic număr de știri relevante – 2.

În luna iunie, agenda a fost dominată de subiecte conexe fenomenului migrațional. Cele mai mediatizate subiecte în această lună au fost: moartea uni cetățean român de etnie romă în Italia și atacurile rasiste din Belfast asupra cetățenilor români de etnie romă.

Tot în luna iunie, televiziunile monitorizate au difuzat o serie de materiale ce prezentau confruntările de stradă între două grupări de tip „clan”, în Craiova (vezi tema „acte de violență”).

Teme/IUNIE	Antena1	Prima TV	Pro TV	Realitatea TV	TVR 1
migrație	2		3	1	2
acte de violență	2	1	1	1	
infracționalitate		2			
social					1
politic	1				
cultură, tradiții	1				

Etnia romă și/sau reprezentanții săi au fost prezentați, cu precădere, în următoarele ipostaze: victime ale atacurilor rasiste, membrii ai unor clanuri interlope agresive sau ai unor grupări de crimă organizată.

Posturile **Prima TV** și **Antena 1** au prezentat cele mai multe știri în care jurnaliștii au avut o atitudine negativă față de etnia romă (Prima TV – 3 știri și Antena 1 – 2 știri). Jurnaliștii au prezentat într-o notă critică și peiorativă *actele violente* de la Craiova, dar și săvârșirea unor infracțiuni precum asocierea în grupuri de crimă organizată sau fraudă electorală.

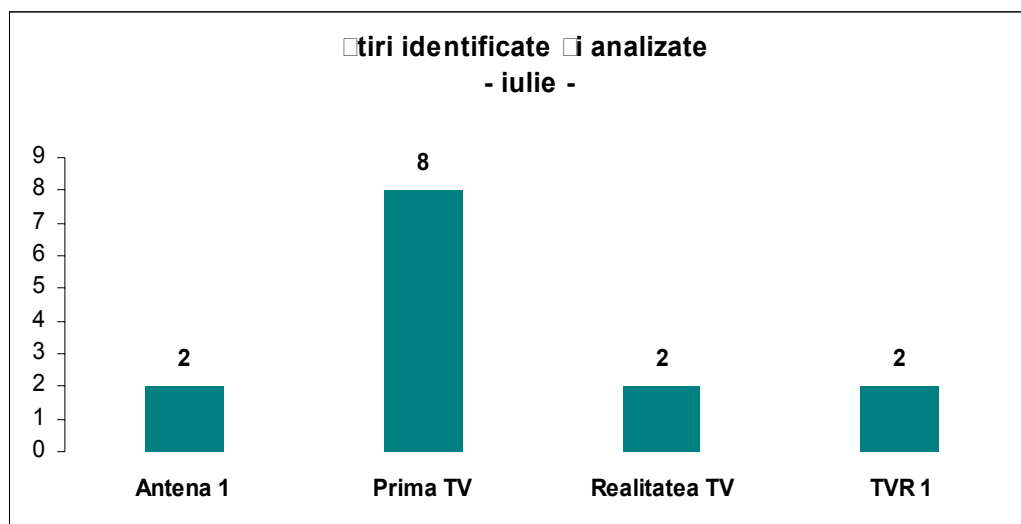
Posturile **Pro TV**, **Realitatea TV** și **TVR 1** au difuzat câte o știre în care jurnaliștii au avut o atitudine negativă față de etnia romă.

Moartea cetățeanului român de etnie romă în orașul italian Napoli a generat 2 știri în jurnalele **Antena 1** și **Pro TV** în care jurnaliștii au avut o atitudine pozitivă față de etnia romă.

Situația cetățenilor români, victime ale atacurilor rasiste din Irlanda, a fost problematizată în 4 știri în luna iunie (Pro TV – 2 știri, Antena 1 și TVR 1, câte o știre).

De asemenea, în cadrul unui material care prezenta existența unui program social de stimulare a copiilor de etnie romă să urmeze cursuri școlare obligatorii (TVR 1) a fost problematizat accesul dificil la educație al acestei categorii sociale.

IULIE



În luna iulie au fost identificate 14 știri relevante pentru această analiză. Cele mai multe știri au fost identificate în edițiile informative ale postului **Prima TV** (8).

Teme/IULIE	Antena 1	Prima TV	Realitatea TV	TVR 1
social	1	1	1	
sport	1	1		1
migrație		1	1	
infracționalitate		2		
cultură, tradiții		2		
acte de violență		1		1

Etnia romă și/sau reprezentanții săi au fost cel mai adesea prezentați în următoarele ipostaze: victime ale unor acte de înșelătorie, victime ale rasismului, autori ale unor infracțiuni grave (omor, înjunghiere, răpire) sau autori ai unor agresiuni fizice.

Agenda lunii iulie a fost eterogenă, însă, subiectele dominante au prezentat cauzile: unei clinici de fertilizare care făcea trafic cu ovule (prelevate, contracost, în special de la femei de etnie romă) și scandările rasiste ale unor suporteri maghiari sosiți la un meci de fotbal în România.

Se distinge totuși predilecția postului **Prima TV** pentru promovarea unor subiecte de infracționalitate sau acte de violență în care persoane de etnie romă au fost prezentat în calitate de autori.

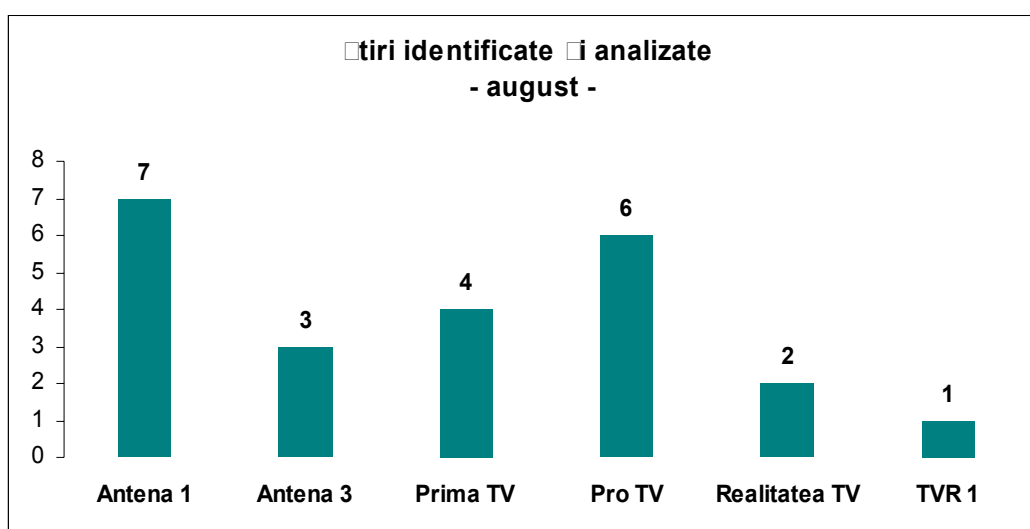
Atitudinea jurnaliștilor a fost negativă față de etnia romă în 4 din cele 14 știri analizate (prin menționarea irelevantă a etniei în contextul săvârșirii unor acțiuni indezirabile și operarea cu stereotipuri). Cele mai multe prezentări negative au fost identificate la **Prima TV** (3), dar și în jurnalele **TVR 1** (1).

În luna iulie a fost identificată o singură știre în care atitudinea jurnalistului a fost pozitivă față de etnia romă – „Vive la chapeau!”, **Prima TV** (15 iulie).

În nici una dintre știrile analizate nu au fost identificate problematizări ale situației etniei rome.

Discriminarea a fost enunțată explicit în asociere cu etnia romă într-o singură știre în cadrul știrilor **Prima TV**.

AUGUST



În luna august au fost înregistrate și analizate cele mai multe știri relevante pentru această analiză (23). Posturile **Antena 1** și **Pro TV** au difuzat cele mai multe știri în acest interval (Antena 1 – 7 știri și Pro TV – 6 știri).

Teme/AUGUST	Antena 1	Antena 3	Prima TV	Pro TV	Realitatea TV	TVR 1
crima de la Medicină	3		3	2	1	
acte de violență		2	1	1		1
cultură, tradiții	1			3		
infraționalitate	1	1			1	
migrație	2					

Etnia romă și/sau reprezentanții săi au fost cel mai adesea prezentați în următoarele ipostaze: victimă omor, autori ai unor agresiuni fizice și/sau verbale, membrii ai unor grupări interlope.

Cazul uciderii unui membru marcant al comunității rome din Cluj a fost cel mai mediatizat în luna august (9 știri). Subiectul a fost relatat intens de posturile comerciale generaliste **Antena 1**, **Prima TV** și **Pro TV**.

Conflictele de stradă între grupările de tip clan din Solobozia au fost mediatizate în 5 știri în perioada analizată.

Posturile comerciale **Pro TV** și **Antena 1** au prezentat în detaliu și o nuntă în comunitatea romă din Slatina. Subiectul a fost relatat în virtutea opulenței actorilor, dar și a notorietății personajului cunoscut sub numele Bercea Mondialul, președinte autointitulat al romilor din România.

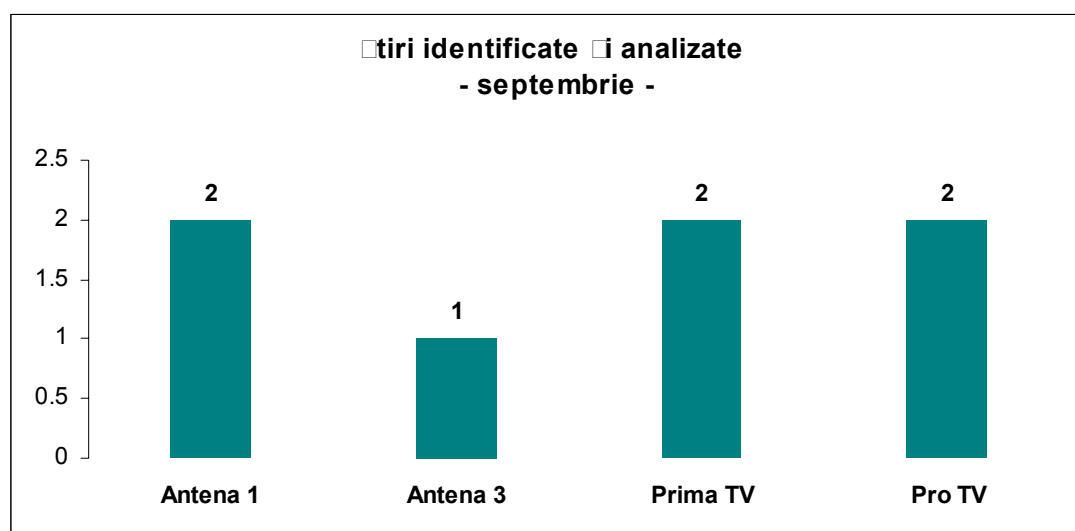
Atitudinea jurnaliștilor a fost negativă în 9 din cele 23 de știri identificate și analizate (prin menționarea irelevantă a etniei în contextul săvârșirii unor acțiuni indezirabile). Cele mai multe prezentări negative au fost identificate la **Antena 3** (3 știri), urmat de **Antena 1** (2 știri). Celelalte posturi monitorizate au prezentat la rândul lor câte un material în care jurnaliștii au avut o atitudine negativă față de etnia romă.

În luna august nu au fost identificate știri în care jurnaliștii să fi operat cu problematizări ale etniei rome.

A fost identificată totuși o singură știre în care etnia romă era prezentată ca fiind o problemă pentru comunitatea majoritară, în termeni de siguranță publică – **Antena 1** din 2 august, „Răscoală în Kogălniceanu”.

Discriminarea etniei rome nu a fost adusă în discuție în nici una dintre știrile analizate.

SEPTEMBRIE



În luna septembrie a fost înregistrat cel mai redus număr de știri relevante pentru această analiză - 7.

Teme/SEPTEMBRIE	Antena 1	Antena 3	Prima TV	Pro TV
acte de violență	1	1	1	1
alte teme	1		1	
migrație				1

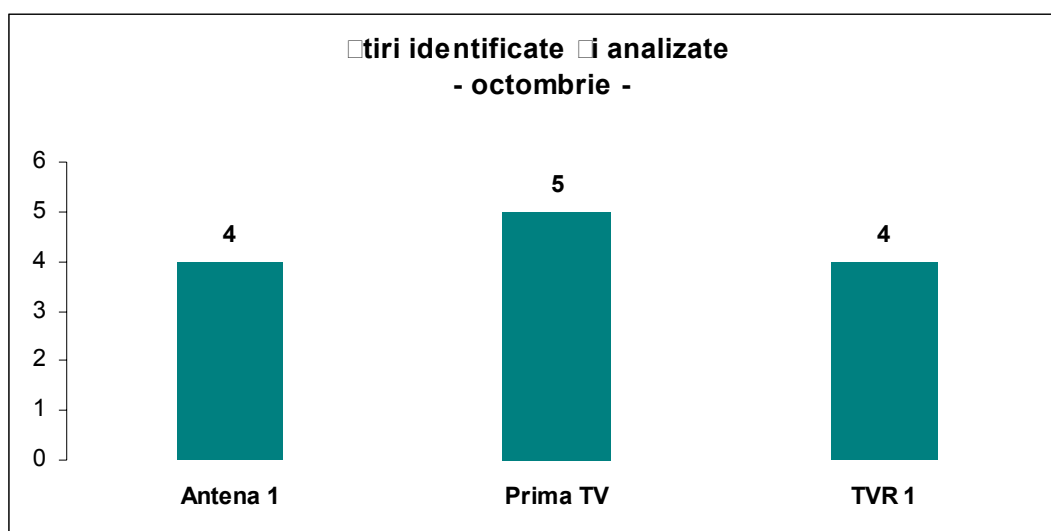
Etnia romă și/sau reprezentanții săi au fost prezentați, cu precădere, în următoarele ipostaze: autori ai unor agresiuni fizice și/sau verbale, cerșetorie, exploatare de minori sau furturi.

- în această lună au fost prezentate, cu precădere, subiecte ce ilustrau acte de violență în care erau implicate persoane de etnie romă (4 știri)

În acest context, 4 din cele 7 știri analizate au cuprins mărci ale atitudinii negative din partea jurnaliștilor față etnia romă, prin asocierea acestora cu acțiuni indezirabile și conflictuale.

În această perioadă nu au fost identificate problematizări ale etniei romă și nici nu au fost prezentate situații de discriminare ale etnicilor romi.

OCTOMBRIE



În luna octombrie au fost identificate 13 știri relevante pentru această analiză, postul **Prima TV** menținând cel mai ridicat număr de știri difuzate în acest interval (5).

Teme/OCTOMBRIE	ANTENA 1	PRIMA TV	TVR 1
cultură, tradiții	3	3	2
politic	1	2	
social			2

Etnia romă și/sau reprezentanții săi au fost prezentați, cu precădere, în următoarele ipostaze: nunți tradiționale, asociere cu persoane politice, sărăcie.

În această lună jurnaliștii au pus accent pe cultura și tradițiile romilor prin două subiecte: o nouă nuntă în comunitatea romilor bogăți din Craiova care l-a avut pe numitul Bercea Mondialul în centrul atenției și evenimentele comemorative dedicate victimelor Holocaustului. Posturile **Antena 1** și **Prima TV** au tratat în exclusivitate nunta în care președintele autointitulat al romilor, Bercea Mondialul, a avut rolul de socru (3 știri). Subiectul comemorării victimelor Holocaustului a fost abordat de **TVR 1** (2 știri) și **Antena 1** (o știre).

Intrarea în cursa electorală a unui candidat de etnie romă, dar și asocierea dintre un fost candidat la președinție și un membru marcant al etniei romilor au fost circumscrise temei „politic” în 3 dintre știrile identificate și analizate.

Jurnaliștii au avut o atitudine negativă față de etnia romă în 2 din știrile analizate. În acele materiale era prezentat personajul controversat, Bercea Mondialul, în calitate de socru și organizator al unei nunți opulente (**Antena 1** – „Bercea mai tare ca Obama” și **Prima TV** – „Bercea, socru mare”, ambele știri difuzate în data de 6 octombrie).

Etnia romă a beneficiat de o atitudine pozitivă în 3 dintre știrile analizate. Două materiale (difuzate de postul **TVR 1**) au prezentat statutul romilor în istorie, în calitate de victime ale Holocaustului, iar într-un material difuzat de postul **Antena 1** a fost prezentat universul lăutarilor de etnie romă.

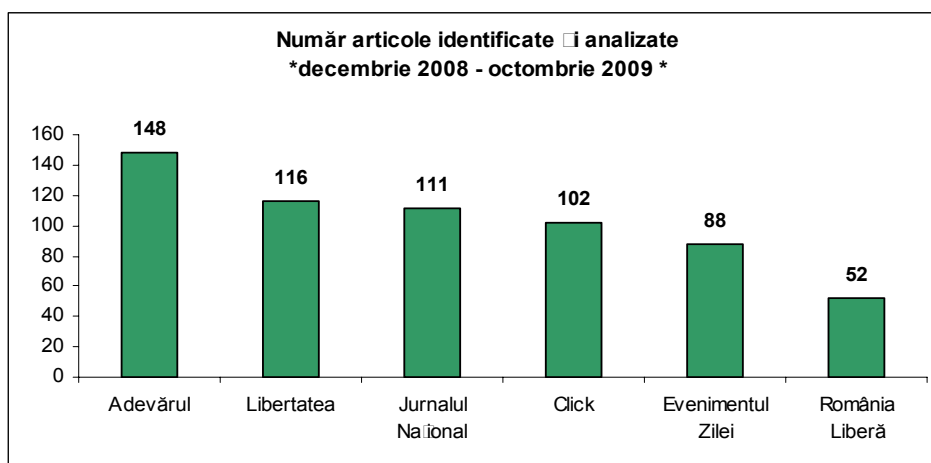
Situația romilor a fost problematizată în 4 dintre știrile analizate: trei dintre acestea au abordat controversile legate de recunoașterea romilor ca victime ale Holocaustului, iar cea de-a patra aborda problema integrării sociale a romilor cu titlu de provocare pentru politicile Comisiei Europene.

SINTEZĂ

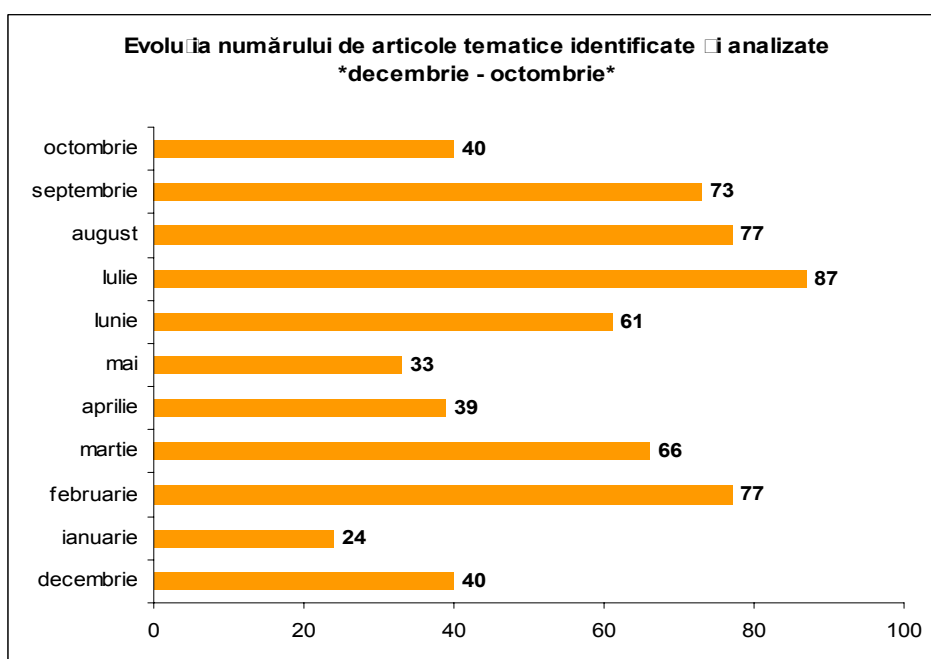
IMAGINEA ETNIEI ROME ÎN PRESA SCRISĂ

(Decembrie 2008 – Octombrie 2009)

În perioada decembrie – octombrie, în cele 6 publicații analizate au fost identificate 617 articole relevante pentru această analiză.



Concentrarea subiectelor în care au fost menționați reprezentanți ai etniei rome sau etnia, în ansamblu ei, a avut loc în paginile publicațiilor **Adevărul** (148 articole), **Libertatea** (116 articole), **Jurnalul Național** (111 articole) și **Click** (102 articole). **România Liberă** a cuprins cel mai scăzut număr de articole relevante pentru această analiză.



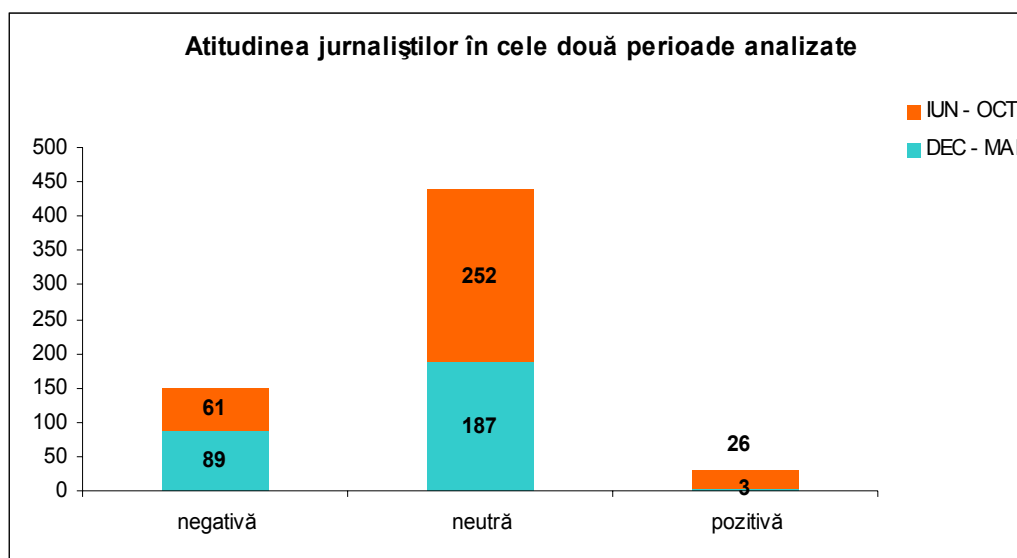
În cele 11 luni dedicate analizei, media lunară de articole a fost de 56. Totuși, în acest interval au fost înregistrate câteva vârfuri de mediatizare, semnificativ superioare mediei înregistrate.

Astfel, în luna iulie au fost înregistrate și analizate cele mai multe articole tematice (87). Valori însemnate au fost cumulate și în lunile februarie și august (câte 77 de articole), precum și în luna septembrie (73 de articole).

Cel mai redus număr de articole a fost înregistrat în luna ianuarie (24 de articole).

Din rațiuni metodologice, intervalul decembrie 2008 – octombrie 2009 a fost distribuit în două perioade de analiză: prima perioadă a fost încadrată între lunile decembrie 2008 și mai 2009, iar cea de-a doua perioadă a fost încadrată între lunile iunie și octombrie.

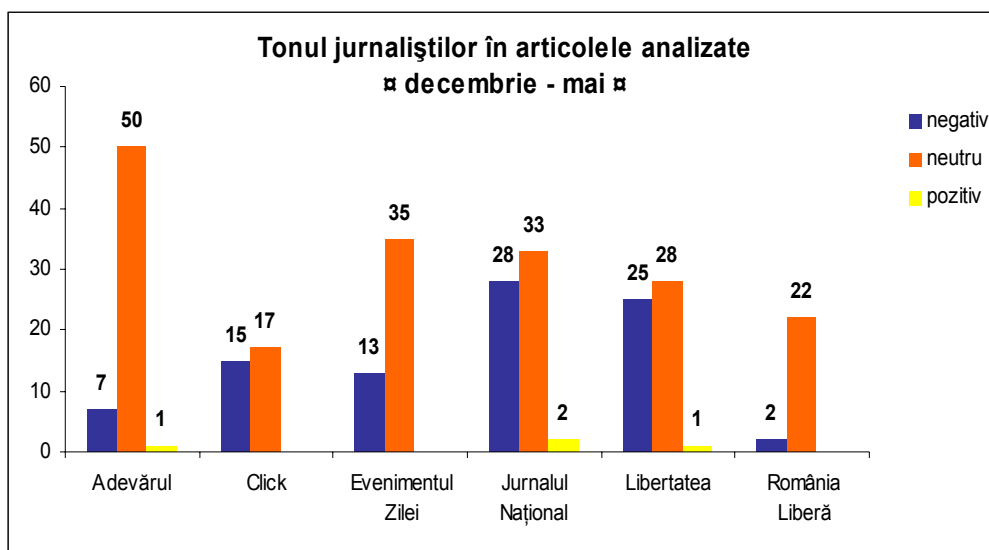
În cea de-a doua parte a analizei (iunie - octombrie), urmare a creșterii numărului de producții media ce aveau ca subiect stilul de viață al etniei rome, au fost integrate în analiză și materialele de presă care prezentau evoluția respectivelor produse media. Articolele de presă au cuprins mai multe tipuri de prezentări: de la prezentarea sinopsisului unor producții de televiziune până la mediatizarea unor vedete de televiziune care s-au consacrat în cadrul acestor producții. Astfel, spre deosebire de perioada decembrie – mai, în cea de-a doua analiză au fost asimilate două teme noi: produse culturale și monden. De asemenea, articolele care au prezentat evoluția unor seriale de televiziune sau ale unor formate tip reality-show au cumulat 25 de articole în perioada iunie – octombrie. În cadrul categoriei monden au fost înregistrate și analizate 43 de articole.



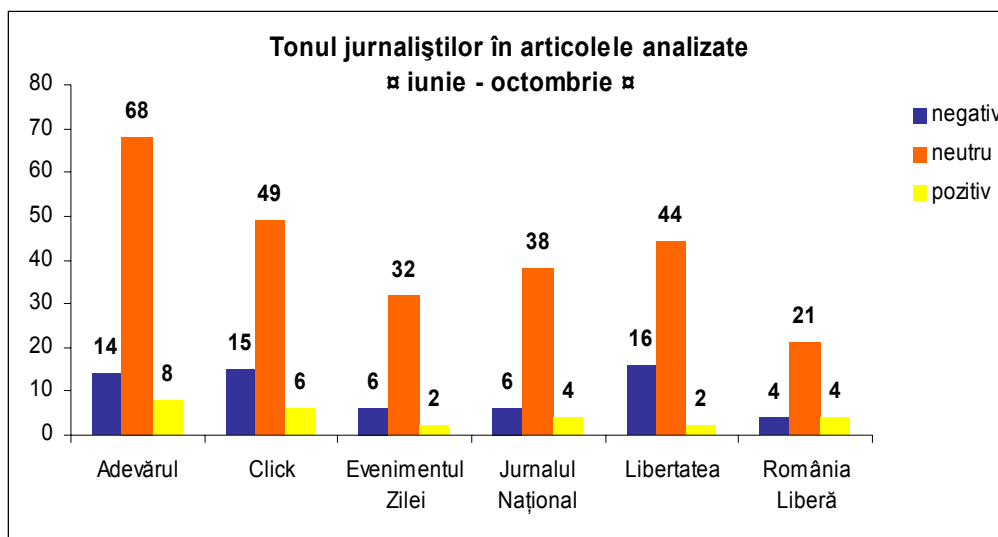
Comparând cele două perioade analizate observăm o dinamică inversată a tonului folosit de jurnaliști în articolele despre etnia romă. Astfel, în ceea ce privește atitudinea negativă, în cea de-a doua perioadă analizată observăm o scădere sensibilă a articolelor negative (61 de articole cu atitudine negativă în intervalul iunie – octombrie, față de 89 înregistrate în intervalul decembrie - mai).

În cea de-a doua perioadă monitorizată a fost identificată o modificare semnificativă a tonului jurnaliștilor. Astfel, prezența articolelor cu atitudine pozitivă a crescut de aproape 9 ori față de

perioada anterior analizată (de la 3 articole cu atitudine pozitivă înregistrate în perioada decembrie – mai, la 26 în perioada iunie - octombrie).

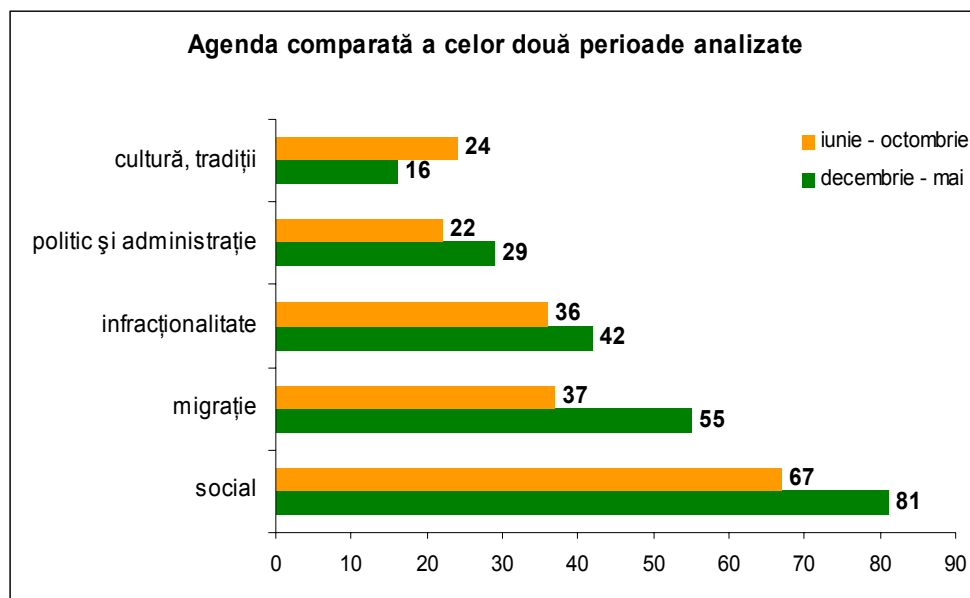


În cadrul primei perioade analizate (decembrie - mai) publicațiile **Jurnalul Național** și **Libertatea** au prezentat preponderent articole în care atitudinea jurnaliștilor a fost negativă față de etnia romă (Jurnalul Național – 28, Libertatea - 25).



Deși în ce-a de-a doua perioadă s-a constatat o scădere a incidenței articolelor cu atitudine negativă față de etnia romă, ziarele **Libertatea**, **Click** și **Adevărul** s-au deașat de celelalte publicații analizate prin atitudinea negativă față de etnia romă. În cazul ziarului **Adevărul** putem constata un rezultat negativ prin dublarea numărului de articole ce au conținut mărci discursive negative la adresa etniei rome, prin comparație cu perioada anterior analizată (7 articole cu atitudine negativă în intervalul decembrie – mai, față de 14 înregistrate în perioada iunie - octombrie).

Totuși, per ansamblu (decembrie 2008 – octombrie 2009), atitudinea negativă a jurnaliștilor față de etnia romă a fost identificată în peste 12% dintre articolele analizate, în vreme ce tonuri pozitive au fost identificate în puțin peste 5% din numărul total de articole.



În termeni de agendă, prin comparație, s-a observat o suprapunere a temelor abordate de jurnaliști în aproximativ 66% dintre subiectele analizate. Astfel, în cea de-a doua parte a analizei (perioada iunie - octombrie) s-a observat o scădere a numărului de articole din categoriile social, migrație, infracționalitate și politic/administrație. Doar în cazul temei „cultură, tradiții” s-a înregistrat o ușoară creștere a numărului de articole.

Deși subiectele de natură socială au dominat agendele celor două perioade, jurnaliștii au prezentat măsuri incluzive sau de corectare a unor situații de risc social în doar 26 de articole.

Tema „migrație” a beneficiat de tratament diferențiat în cele două perioade analizate. Astfel, în perioada decembrie – mai, etnicii romi asociați cu fenomenul migrațional au fost prezentați, preponderent, în calitate de autori ale unor acte infracționale în spațiul comunitar. În cea de-a doua perioadă analizată (iunie - octombrie) a scăzut semnificativ incidența articolelor în care etnicii romi erau autori ai unor infracțiuni în țările UE. În contrapondere, a crescut numărul articolelor care dezbăteau subiecte ample precum necesitatea integrării sociale a romilor în spațiul comunitar pe fondul creșterii în intensitate a atacurilor rasiste și xenofobe îndreptate împotriva etnicilor romi. În cazul infracțiunilor cu autori romi, se observă, din nou, o diferențiere de conținut. Astfel, în prima perioadă analizată, etnicii romi au fost cel mai adesea prezentați în calitate de agresori în cadrul unor altercații fizice. În cea de-a doua parte a analizei de față (iunie - octombrie), etnicii romi au fost cel mai adesea prezentați ca fiind implicați în lupte de stradă între grupări de tip „clan”.

În cazul temei „politic și administrație”, în cadrul celei de-a doua perioade analizate se menține tendința invocării etniei rome într-o manieră stereotipă, fără ca subiectele abordate să fie direct tangențiale cu etnia sau cu anumite comunități.

Tema „cultură, tradiții” a avut un caracter eterogen în ambele perioade analizate și a prezentat subiecte precum: nunți și funeralii fastuoase ale romilor bogați, tradiționalism vs integrare socială, arte și meserii rome etc.

În ceea ce privește capacitatea jurnaliștilor de a prezenta probleme specifice etniei rome, observăm că în prim-plan rămâne problema rasismului în relație cu etnia (vezi graficele 1 și 2).

Problematizarea situației romilor	Adevărul	Click	Evenimentul Zilei	Jurnalul Național	Libertatea	România Liberă
victime ale rasismului	8	1	6			1
marginalizare	2	1	1	1		5
tradiții	1	1	4			2
protecție socială	3		1			3
discriminare	1			1		1
incluziune - generic	1					2
acces educație				1		1
Problematizarea inversă a situației romilor	Adevărul	Click	Evenimentul Zilei	Jurnalul Național	Libertatea	România Liberă
romi vs români	4	2	6	17	3	2
pericol pentru comunitate	1		3	2	1	

Decembrie 2008 – Mai 2009

Tabel 1

În cele două perioade analizate s-a înregistrat un număr egal de articole (7) în care etnicii romi au fost prezentați ca sursă de insecuritate pentru comunitățile majoritare.

Totuși, în cea de-a doua parte a analizei nu au mai fost identificate mărcile discursive separatiste care clamau diferențierea netă între „rom” și „român”. Acest tip de discurs a fost întâlnit în 34 de articole în prima parte a analizei (decembrie - mai), cel mai activ vehicul de mesaj fiind în acea perioadă ziarul

Jurnalul Național (vezi campania „Țigan în loc de rom” din luna martie 2009).

Problematizarea situației romilor	Adevărul	Click	Evenimentul Zilei	Jurnalul Național	Libertatea	România Liberă
victime ale rasismului	7	3	6		2	7
protecție socială	2	3	2		1	1
incluziune	4			1		1
victime trafic uman				1		3
integrare	3					
tradiții	2					
acces educație					1	
discriminare		1				
Problematizarea inversă	Adevărul	Click	Evenimentul Zilei	Jurnalul Național	Libertatea	România Liberă

a situației romilor				al		
migrație excesiva	2		1		2	3
pericol pentru comunitate	3				2	2

Iunie – Octombrie

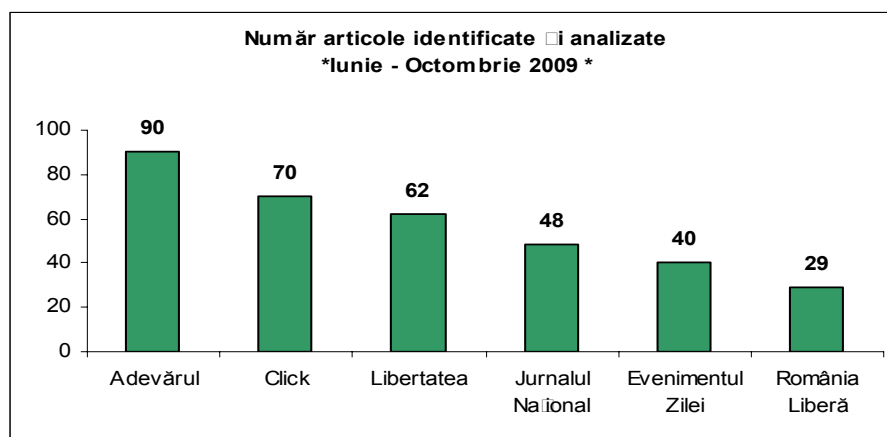
Tabel 2

IMAGINEA ETNIEI ROME ÎN PRESA SCRISĂ

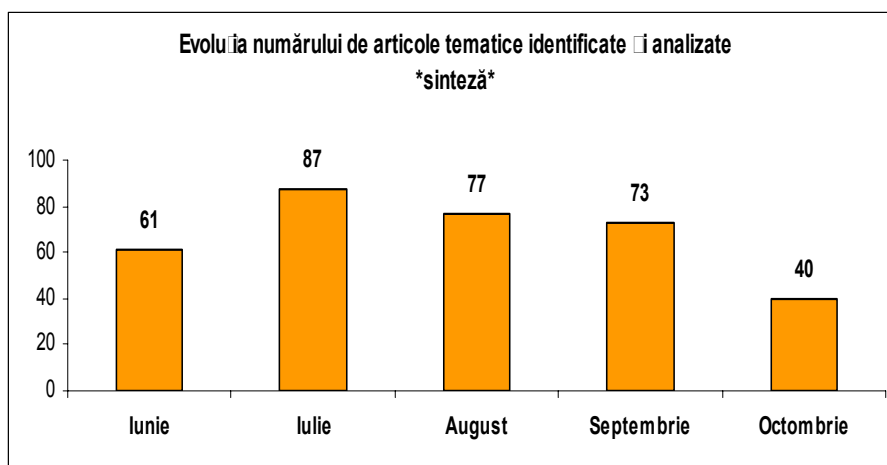
Iunie - Octombrie

În intervalul Iunie – Octombrie 2009 au fost identificate și analizate **339 de articole** în care au fost prezentați membrii ai etniei rome sau au fost făcute referiri la această etnie.

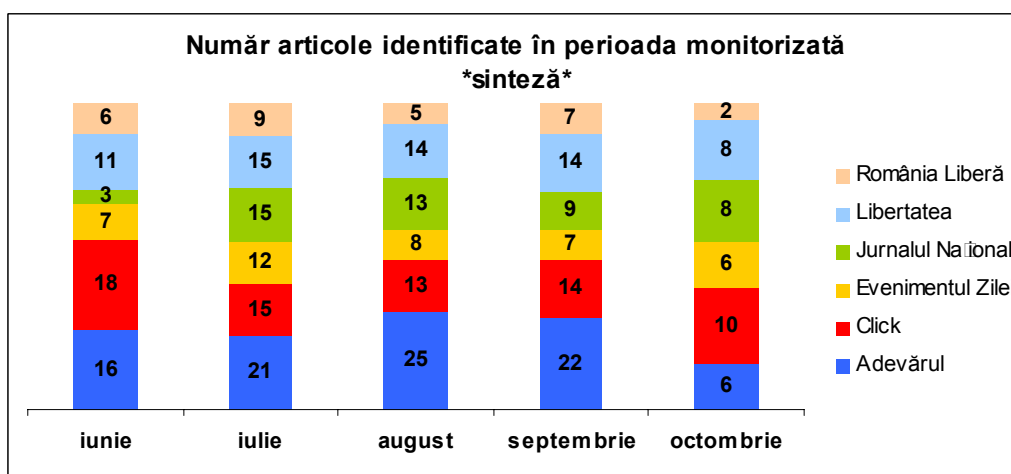
Publicația cu cele mai multe articole, dintre publicațiile monitorizate, a fost **Adevărul** (90 de articole), urmat de **Click** (70 articole), **Libertatea** (62 de articole), **Jurnalul Național** (48 de articole), **Evenimentul Zilei** (40 de articole) și **România Liberă** (29 de articole).



În luna iulie a fost identificat și analizat cel mai mare număr de articole tematice (87), în timp ce numărul cel mai redus de articole a fost în luna octombrie (40 de articole).



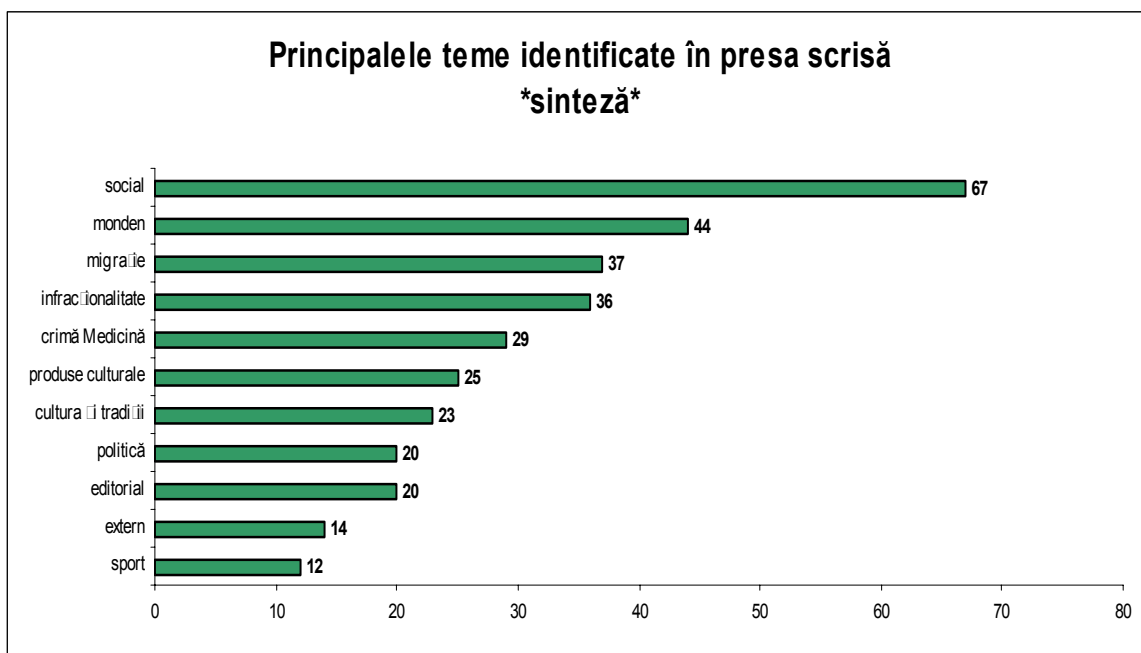
România Liberă a acordat cel mai redus spațiu subiectelor cu referire directă sau tangențială la etnia romă, media lunară de articole relevante pentru această analiză fiind 7.



Vârful de mediatizare a etniei rome a fost atins în luna august de **Adevărul** (25 articole).

■ ETNIA ROMĂ ÎN AGENDA ZIARELOR

Cea mai vizibilă temă a fost **social**, identificată în 67 de articole, urmată de temele **mondene** (44 de articole), **migrație** (37 de articole), **infracționalitate** (36 de articole), **crimă Medicină** (29 articole), **produse culturale** (25 articole), **cultură și tradiții** (14 articole). Restul temelor identificate (politică, editorial, extern, sport) au cumulat sub 20 apariții în perioada monitorizată.



În cea de-a doua parte a analizei (iunie - octombrie), urmare a creșterii numărului de producții media ce aveau ca subiect central stilul de viață al etniei rome, au fost integrate în analiză și materialele generate în presă de evoluția respectivelor produse media. Articolele de presă au cuprins mai multe tipuri de prezentări: de la prezentarea sinopsisului unor producții de televiziune până la mediatizarea unor vedete de televiziune care s-au consacrat în cadrul acestor producții. Astfel, spre deosebire de perioada decembrie – mai, în cea de-a doua analiză au fost asimilate două teme noi: produse culturale și monden. Totodată, articolele care au prezentat evoluția unor seriale de televiziune sau ale unor formate tip reality-show au cumulat 25 de articole în perioada iunie – octombrie. În cadrul categoriei monden au fost înregistrate și analizate 43 de articole.

Temă □ tire	Adevărul	Click	Evenimentul Zilei	Jurnalul Național	Libertatea	România Liberă
social	18	9	9	16	7	8
monden	7	18	4	2	13	
migrație	12	9	3	1	6	6
infracționalitate	8	11	2	3	9	3
crima de la Medicină	13	5	3	1	7	1
produse culturale	9	4	7	2	3	
cultură și tradiții	6	3	3	5	5	1
editorial	3		2	10	2	3
politică	4	1	2	6	3	4
extern	5	2	3	1	1	2
sport	3	5	1	1	2	
alte teme	1	1			1	1
conflict interetnic		1			2	
administrație		1	1			
autopromovare	1					

- Tema social a fost cel mai adesea întâlnită în articolele ziarului **Adevărul** (18 articole), aceeași situație fiind valabilă și pentru tema Crimă Medicină (13 articole) ori Migrație (12 apariții).
- Tabloidele **Libertatea** (13 articole) și **Click** (18 articole) au cuprins cele mai multe relatări mondene cu referire la membri ai comunității rome
- **Adevărul** a alocat cel mai mare spațiu teme migrație cu referire la membri ai etniei rome (12 articole). Acțiunile asociate membrilor etniei rome în cadrul acestei teme fac referire la lipsa unui adăpost și la locuințele improvizate (4 dintre apariții) ori la măsuri pe care autoritățile străine le iau pentru fenomenului migrațional ori a infracțiunilor cauzate de romi.
- Publicațiile **Jurnalul Național** și **Adevărul** au invocat cel mai frecvent etnia romă în articolele despre viața politică și administrativă internă (în 6, respectiv 4 articole). De cele mai multe ori, menționarea a fost stereotipă (în 12 din totalul de 20 de articole cu tema politic) și a punctat situații sau comportamente indezirabile în scena publică (vezi comportament electoral, criticarea prestației unor actori publici etc). În 6 dintre articolele aparținând acestei teme a fost prezentat candidatul ce reprezintă etnia romă la alegerile prezidențiale.
- **Jurnalul Național** a invocat etnia romă în cele mai multe editoriale (10). În 5 dintre aceste articole menționarea etniei rome apare în sintagme de natura stereotipă (ex.: palat țigănesc, se înecă ca țiganul la mal, etc.).

■ ACȚIUNI/SITUAȚII ASOCIATE ETNIEI ROMĂ ÎN TEMELE IDENTIFICATE

În cadrul temelor identificate, membrii etniei rome au fost asociați cu mai multe tipuri de acțiuni. În unele situații, în cadrul unei știri au fost enumerate mai multe acțiuni/situații asociate etniei rome. Acțiunile/situațiile nu se suprapun în mod necesar cu tema în care sunt incluse, ci oferă imaginea detaliată a contextului în care sunt prezentați etnicii romi.

SOCIAL	Temă articol
<i>Acțiunea cu care sunt asociate grupurile/indivizii</i>	<i>Nr. apariții</i>
incluziune socială	13
stereotip	11

sărăcie	6
obiceiuri/tradiții	5
menționare	4
altele	3
construcții ilegale	3
educație	3
romi în Europa	3
romi în istorie	3
discriminare	2
opulență	2
stigmatizare	2
victime abuzuri/atacuri	2
agresiuni fizice	1
lupte între clanuri	1
cerșetorie	1
furt	1
victimă omor	1

- Cele mai numeroase acțiuni subscrise temei **social** au făcut referire la desfășurarea și implementarea unor măsuri incluzive pentru membri comunităților rome (13 menționări)
- **Stereotipurile** au fost invocate de 11 ori în articolele analizate în această categorie tematică
- **Sărăcia** a fost cea mai frecventă situație descrisă în articolele ce au tratat teme sociale, cu 6 menționări în intervalul analizat
- **Obiceiuri și tradiții** ale membrilor etniei rome au fost corelate temei social în 5 dintre aparițiile acesteia în perioada supusă analizei.
- Celelalte acțiuni și situații asociate etniei romă în articolele dedicate subiectelor sociale au înregistrat, fiecare în parte, maxim 5 menționări.

MONDEN	Temă articol
<i>Acțiunea cu care sunt asociate grupurile/indivizii</i>	<i>Nr. apariții</i>
menționare	14
produse tv	7
stereotip	7
obiceiuri/tradiții	6
opulență	3
altele	2
sărăcie	2
lupte între clanuri	1
elite rome	1
incluziune socială	1

- În 14 dintre articolele cu tema **mondan** au fost făcute referiri tangențiale (vezi menționări) la adresa membrilor etniei rome;

- Etnia romă ca sursă de inspirație pentru **producții TV** (emisiuni ori filme seriale) a fost corelată temei monden în 7 dintre apariții
- Tradiția stărilor și implicării acestuia în conflictele din cadrul etniei rome a fost subiectul a 5 din tema monden.
- Celelalte acțiuni/situații înregistrate în această categorie tematică au cumulat, fiecare în parte, între 1 și 5 apariții.

MIGRATIE	Temă articol
<i>Acțiunea cu care sunt asociate grupurile/indivizii</i>	<i>Nr. apariții</i>
romi în Europa	7
rasism	6
nomadism	5
victime abuzuri/atacuri	4
cerșetorie	2
exploatare minori	2
stereotip	2
agresiuni fizice	1
altele	1
discriminare	1
locuire ilegală	1
menționare	1
obiceiuri/tradiții	1
sărăcie	1
stigmatizare	1
victimă omor	1

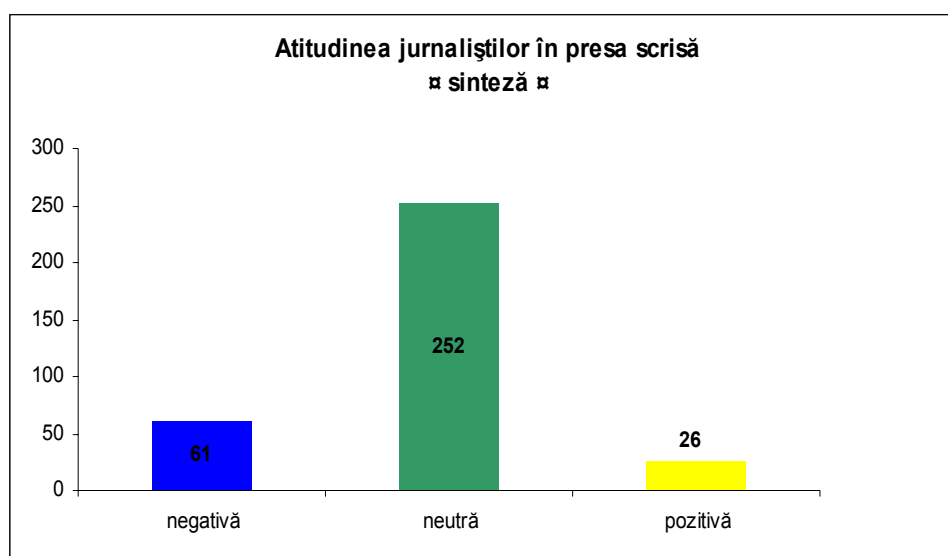
- În categoria ”migrație”, cele mai multe situații au descris membri ai etniei rome ca surse de destabilizare a unor comunități din statele Uniunii Europene (7 dintre articole);
- Membri ai etniei au fost prezentați drept **victime ale rasismului** în 6 dintre articolele din cadrul acestei teme;
- Cu o frecvență mai redusă au fost identificate cazuri în care romi sunt descriși ca fiind lipsiți de o locuință stabilă (5 apariții);
- Celelalte acțiuni și situații asociate etniei romă în articolele dedicate subiectelor sociale au înregistrat, fiecare în parte, maxim 5 menționări.

INFRACȚIONALITATE	Temă articol
<i>Acțiunea cu care sunt asociate grupurile/indivizii</i>	<i>Nr. apariții</i>
bătaie între clanuri	9
omor	7
furt	3
jaf	3
profanare	3
exploatare minori	2

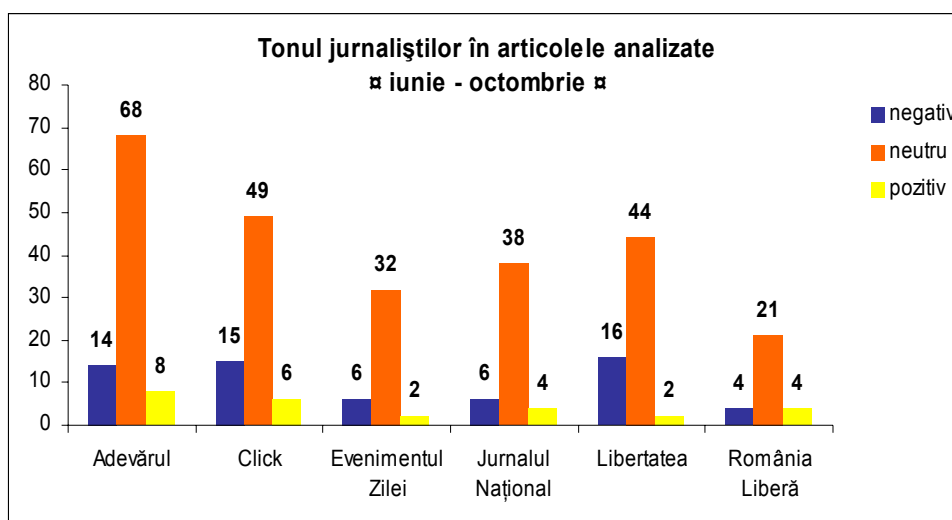
menționare	2
răpire	2
viol	2
agresiuni verbale	1
confruntare clanuri	1
infracțiuni economice	1

- În categoria ”infracționalitate”, cele mai multe acțiuni au descris bătăi între ”clanuri” (conform prezentării din articole) în care au fost implicați membri ai etniei rome (9 menționări).
- **Omorul** a fost asociat cu etnia roma în 7 dintre articolele cu această temă.
- Toate celelalte apariții ale acestei teme au cumulat, fiecare în parte, mai puțin de 3 apariții.

ATITUDINEA JURNALIȘTILOR FAȚĂ DE ETNIA ROMĂ



În perioada iunie - octombrie 2009, aproximativ 18% (61 – valoare absolută) din articolele analizate au cuprins prezentări negative la adresa etniei rome. Articolele în care jurnaliștii au avut o atitudine pozitivă față de etnia romă au avut o pondere de 8% (26 – valoare absolută).



Cele mai multe dintre articolele care au conținut referiri negative au fost înregistrate în Libertatea (16). Jurnaliștii de la Click și Adevărul au avut o atitudine negativă față de etnia romă fiecare în câte 15, respectiv 14 articole.

În România Liberă au fost identificate cele mai puține articole în care jurnaliștii au avut o atitudine negativă față de membrii etniei rome (4 articole).

Teme știri/Atitudine negativă	Adevărul	Click	Evenimentul Zilei	Jurnalul Național	Libertatea	România Liberă
infracționalitate	8	11	2	3	9	3
social	1	1	3	2	2	
migrație	3	1			1	
cultură, tradiții			1		2	
editorial	1			1		
monden					2	
administrație și politică		1				1
alte teme	1					
extern		1				

- Cele mai multe articole în care jurnaliștii au avut o atitudine negativă față de etnia romă au surprins relatări despre comiterea unor **infracțiuni** (36 articole);
- Subiectele cu temă **socială** în care a fost identificată atitudinea negativă a jurnalistului au fost în număr de 9 articole;
- Subiectele despre fenomenul **migrațional** au generat 5 articole în care atitudinea jurnaliștilor a fost negativă față de etnia romă.

Teme articole/Atitudine pozitivă	Adevărul	Click	Evenimentul Zilei	Jurnalul Național	Libertatea	România Liberă
migrație	6	3	2			2
cultură, tradiții	1	1		4		
social	1	1			1	1
monden		1			1	
editorial						1

În perioada monitorizată au fost identificate 26 de articole în care jurnaliștii au avut o atitudine pozitivă față de etnia romă.

Ziarul cu cele mai multe articole cu atitudine pozitivă a fost **Adevărul** (8), urmat de **Click** (6), **Jurnalul Național** și **România Liberă** (câte 4 articole).

- Atitudinea pozitivă a jurnaliștilor este cel mai des corelată temei **migrație** (13 articole). Aceste articole sunt consecința valului de simpatie cauzat de moartea și abandonarea a doi membri ai etniei rome în Italia.
- Prezentarea **tradițiilor** și a elementelor de cultură specifice etniei rome a generat menționarea acestor membri într-un ton pozitiv în 6 articole din perioada monitorizată;

Problematizarea situației romilor în presa scrisă

Problematizarea situației romilor				Jurnalul Național		
	Adevărul	Click	Evenimentul Zilei		Libertatea	România Liberă
victime ale rasismului	7	3	6		2	7
protecție socială	2	3	2		1	1
incluziune	4			1		1
victime trafic uman				1		3
integrare	3					
tradiții	2					
acces educație					1	
discriminare		1				
Problematizarea inversă a situației romilor	Adevărul	Click	Evenimentul Zilei	Jurnalul Național	Libertatea	România Liberă
migrație excesivă	2		1		2	3
romi în comunitate	3				2	2

În intervalul monitorizat, jurnaliștii au enunțat situații problematice în relație cu etnia romă în special pe fundalul exaladării mișcărilor rasiste din statele UE (25 de apariții). Toate cele 6 ziare monitorizate, exceptând Jurnalul Național, au prezentat membri ai etniei rome ca fiind victime ale rasismului.

Situația socială a unor membri sau a unor comunități întregi de romi a fost prezentată în 9 dintre articole ca fiind problematică.

În contra-punct cu problemele etniei romă enumerate de jurnaliști, s-au remarcat și problematizările inverse. Astfel că valul de migrație al membrilor etniei rome în state ale Uniunii Europene a fost invocat ca problematic în 8 dintre articolele de presă. De asemenea, membrii etniei rome au fost prezentați ca fiind un pericol pentru comunitățile majoritare de 7 ori în intervalul monitorizat.

Discriminarea a fost invocată explicit de jurnaliști de 13 ori în intervalul analizat. Atitudinea și acțiunile unor membri ai societății din Spania, Franța ori Irlanda sunt subiectul a 5 dintre articolele de presă în care sunt invocate situații discriminatorii la adresa etniei rome.

În 4 dintre aceste cazuri sunt descrise situațiile din Ungaria și acțiunile întreprinse de Garda Maghiară împotriva membrilor etniei roma din Ungaria.

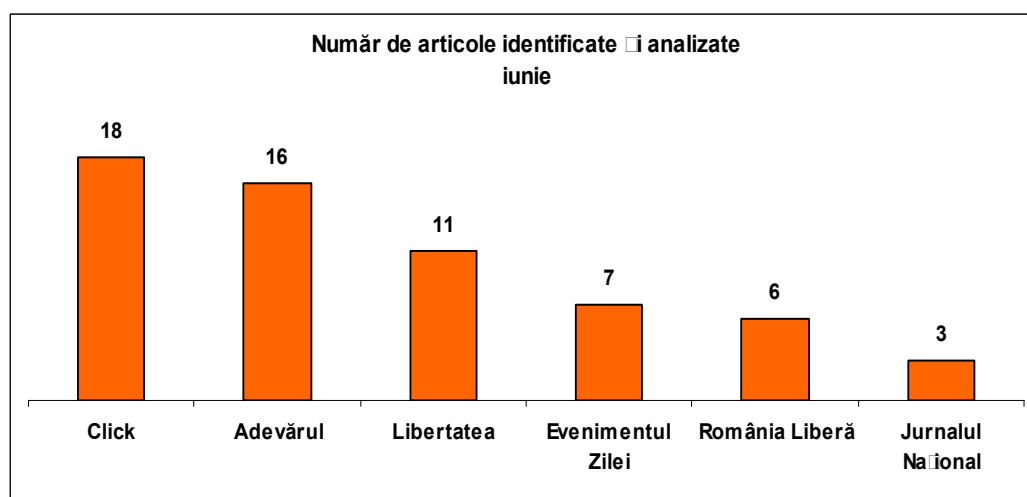
România Liberă și **Adevărul**, fiecare în câte un articol, prezintă punctul de vedere al unor instanțe externe (oficialități, instituții sau jurnaliști din alte state decât România) cu privire la existența discriminării în cadrul societății române la adresa membrilor etniei rome.

Celelalte două menționări ale discriminării fac referire la situații din sport și la măsuri ale administrației locale din Brăila.

IV. AGENDA MEDIA DETALIATĂ – PRESA SCRISĂ

IUNIE 2009

În intervalul monitorizat, în cele șase publicații monitorizate au fost identificate și analizate **61 de articole** în care au fost prezentați membri ai etniei rome sau au apărut referiri la această etnie.



Dintre publicațiile monitorizate, cele mai multe articole au fost identificate în tabloidul **Click** (18 articole), urmat de cotidianul **Adevărul** (16 articole) și tabloidul **Libertatea** (11 articole). Cele mai puține articole au fost găsite în cotidienele **Evenimentul Zilei** (7 articole), **România Liberă** (6 articole) și **Jurnalul Național** (3 articole).

<i>Teme iunie</i>	<i>Adevărul</i>	<i>Click</i>	<i>Evenimentul Zilei</i>	<i>Jurnalul Național</i>	<i>Libertatea</i>	<i>România Liberă</i>
migrație	4	5	2	1	1	3
monden	4	6	2		2	
social	4	1	1	1		2
produse culturale	2	1	2		3	
cultură și tradiții	1			1	3	
infracționalitate		3			2	
sport	1	1				
editorial						1
extern		1				

Cele mai frecvente teme asociate etnicilor romi și identificate în presa scrisă în perioada monitorizată din luna decembrie au fost **migrația** cu 16 apariții, cele **mondene** cu 14 apariții și cele **sociale** cu 9 apariții, urmate de **produse culturale** inspirate din obiceiurile și stilul de viață al etniei romi cu 7 apariții, **cultură și tradiții** cu 4 apariții și **infracționalitate** cu 5 apariții. Restul temelor prezente în luna iunie nu cumulează mai mult de 2 apariții.

Cele mai multe teme identificate au fost legate de prezența etnicilor romi cetățeni români în state din spațiul comunitar și de situațiile în care membri ai acestei etnii sunt prezentate ca victime ale rasismului. Tema migrație face referire la cazul românului împușcat și abandonat pe stradă de cetățeni italieni, precum și la campania desfășurată împotriva membrilor etniei romi din Irlanda.

Publicația care a prezentat cel mai mult fenomenul *migrațional*, în relație cu etnia romă, a fost tabloidul **Click**. Acțiunile principale atribuite etniei și subscrise acestei teme au fost **victime ale unor abuzuri ori atacuri, exploatarea minorilor ori victimă omor**.

Subiectul *monden* a fost cel mai mult dezbătut de **Click** și **Adevărul**. În cadrul acestor subiecte, cele mai frecvente acțiuni asociate cu etnia romă fiind aceea de **sursă de inspirație pentru producții televizate**.

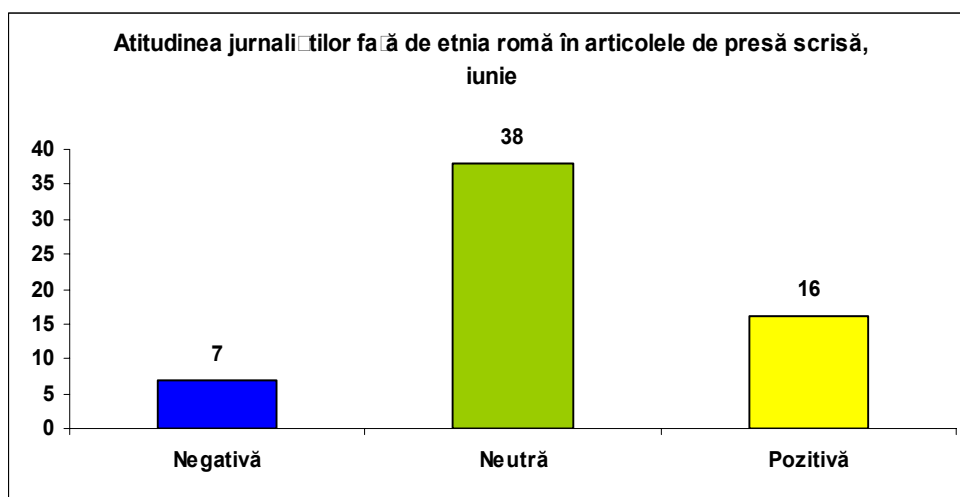
Subiectele *sociale* au au fost cel mai mult dezbătute în cotidianul **Adevărul**. În cadrul acestor subiecte, cele mai frecvente acțiuni asociate cu etnia romă au fost **măsurile incluzive și educație**.

Articolele ce prezintă subiectul *produse culturale* vizează acele articole în care membri etniei rome sunt sursă de inspirație pentru filme seriale. Cele mai multe prezențe ale acestei teme sunt la tabloidul **Libertatea**.

Cultura și tradițiile membrilor etniei rome au fost subiectul a 4 dintre articolele analizate. Cele mai frecvente acțiuni asociate etniei rome în cadrul acestor articole sunt **opulența și tradiții obișnuite**.

Articolele ce vizează *infracțiunile* comise de membri ai etniei rome au apărut exclusiv în tabloidele **Click și Libertatea** și au vizat acțiuni precum **omorul, agresiuni verbale ori bătaie între clanuri**.

Singurul subiect extern a fost identificat în tabloidul **Click** și a cuprins o relatare despre atacurile rasiste din Germania la adresa etnicilor romi.

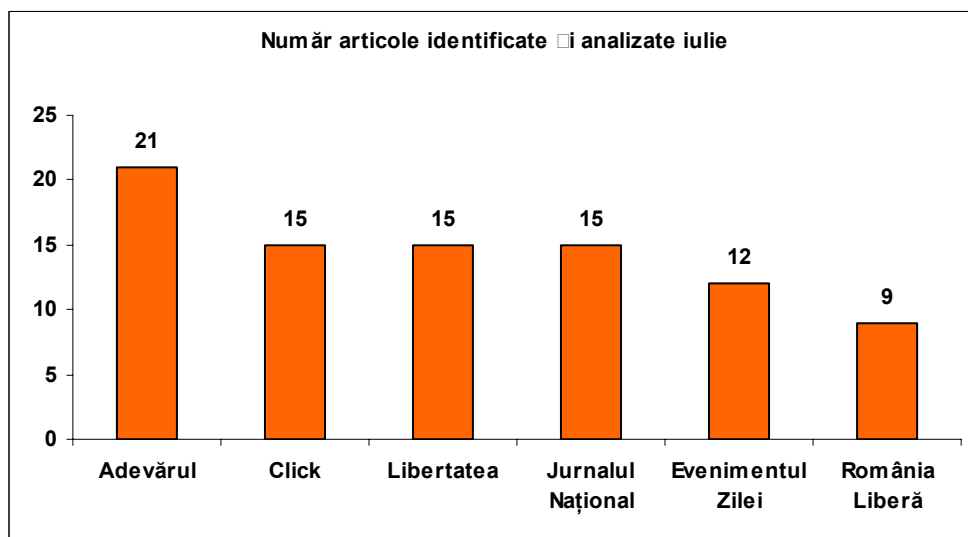


În luna iunie 7 din cele 61 de articole identificate și analizate au conținut referiri negative la adresa etniei rome. Referirile negative au fost înregistrate în totalitate în cadrul tabloidelor **Click** (5) și **Libertatea** (2). În articolele respective au fost tratate subiecte de infracționalitate comise de membri ai etniei rome.

În luna iunie au fost identificate 16 prezentări pozitive la adresa romilor în presa scrisă. În 8 dintre articole este prezentată situația membrilor etniei rome în statele din spațiul comunitar, victime ale unor atacuri ori acțiuni discriminatorii. Articolele sunt reacția jurnaliștilor la atacurile din Irlanda, Italia ori Ungaria împotriva unor comunități de romi. Situația socială precară a unor membri ai acestei etnii este subiectul a 3 articole de presă prezentate dintr-un unghi pozitiv în luna iunie.

IULIE 2009

În luna iulie a fost identificat cel mai mare număr de articole relevante pentru această analiză - **87 de articole**.



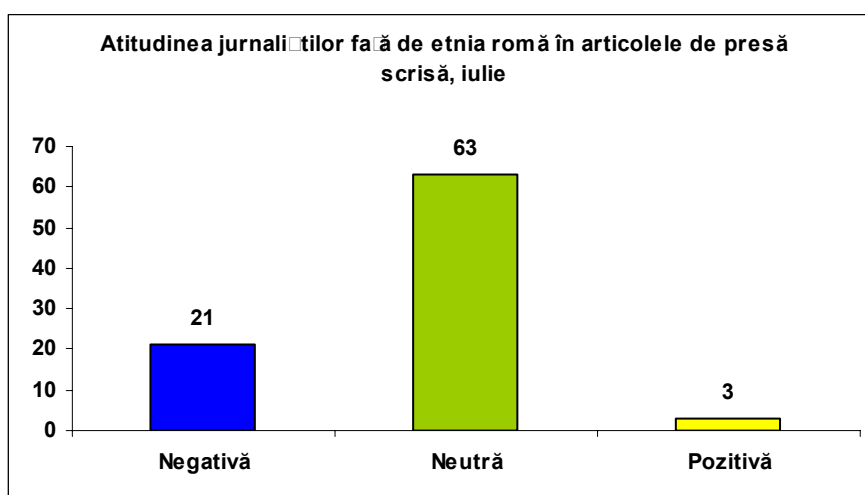
Cele mai multe articole au fost identificate în cotidianul **Adevărul** (21 articole), iar cele mai puține în **România Liberă** (9 articole). Pozițiile intermediare sunt ocupate de **Click**, **Libertatea**, **Jurnalul Național**, fiecare cu câte 15 articole, iar publicația cu cel mai mic număr de articole suspuse analizei este **Evenimentul Zilei**, cu 12 articole.

Teme iulie	Adevărul	Click	Evenimentul Zilei	Jurnalul Național	Libertatea	România Liberă
social	6	2	5	5	2	3
monden	2	3	2	1	5	
politică	4		1	4		2
cultura și tradiții	1	2	1		2	1
infracționalitate	2	2			2	1
produse culturale	2	2	1	1		
sport	1	2		1	1	
editorial				3	1	
alte teme	1	1				1
extern	1		1			1
migrație	1	1			1	
administrație			1			
conflict interetnic					1	

Agenda publicațiilor a fost monopolizată în această lună, de subiecte *sociale* – 23 de articole. În 5 dintre aceste articole membrii etniei rome sunt prezentați a fi subiectul unor măsuri ce vizează incluziunea socială a acestora (6 dintre articole). Etnia romă a fost menționată în cadrul articolele din această categorie în contexte stereotipale (5 articole).

Tema *monden* a fost identificată în 13 dintre articole. În cadrul acestor apariții sunt vizate obiceiuri și tradiții sesizabile doar la nivelul comunităților etniei rome – este detaliată judecata din cadrul Stăborului a artistului Adrian Simionescu (5 articole). În 4 dintre articole etnia romă este menționată cu referire la declarațiile pe care unele vedete internaționale le-au făcut (ex.: Ayo susține despre ea că mama ei este o femeie de etnie romă).

Subiectul *politic* a fost surprins în 11 articole analizate. Etnia romă, în cvasitotalitatea aparițiilor în cadrul acestei teme (în 10 din cele 11 articole), este menționată în cadrul formulei de natură stereotipală *solidaritate țigănească*. Necesitatea unor măsuri menite să accelereze procesul de incluziune socială a romilor a fost enunțată de Traian Băsescu în unul dintre articolele acestei teme.

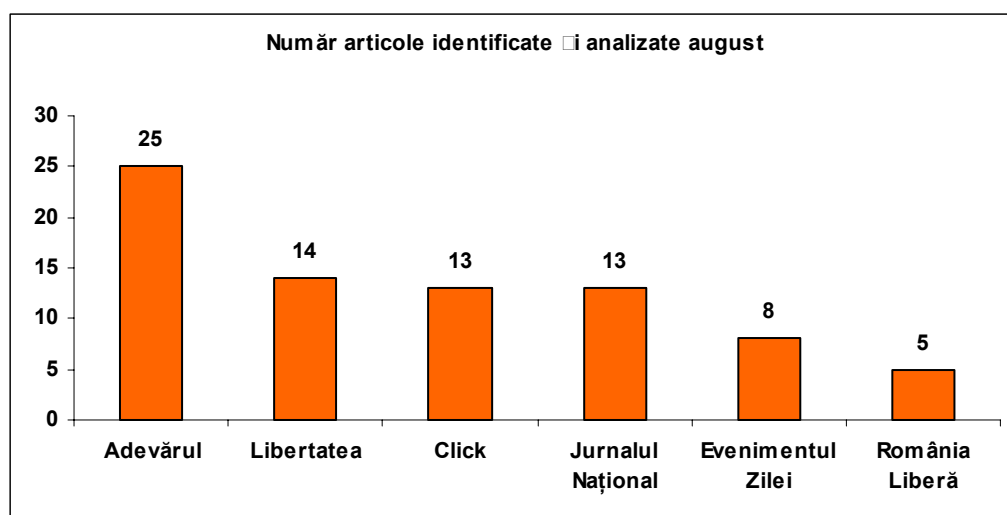


Din totalul de 87 de articole, 21 au conținut menționări negative la adresa etniei rome. În 11 dintre aceste articole sunt vizate fapte reprobabile ori penale înfăptuite de membri ai etniei rome (este vorba aici de locuire ilegală, jaf, omor, bătaie între clanuri, etc).

În luna iulie au fost identificate 3 articole în care atitudinea jurnalistului a fost pozitivă. 3 dintre articole au fost identificate în **Click** și au surprins *tradiții* și *obiceiuri* specifice acestei etnii.

AUGUST 2009

În luna iulie au fost identificate **78** de articole relevante pentru analiză.



Publicația cu cele mai multe articole în luna august este **Adevărul**, cu 25 de articole, urmat de tabloidele **Libertatea** (14 apariții), respectiv **Click** (13 articole). Cotidianul **Jurnalul Național** este prezent în analiză cu 13 articole, urmat de **Evenimentul Zilei** (8 articole) și **România Liberă** (5 articole).

<i>Teme august</i>	<i>Adevărul</i>	<i>Click</i>	<i>Evenimentul Zilei</i>	<i>Jurnalul Național</i>	<i>Libertatea</i>	<i>România Liberă</i>
crima Medicina	12	3	3	1	4	1
infracționalitate	2	2	2	2		2
migratie	4	2	1		3	
social		3	1	3	1	
editorial	1			3	1	
extern	2		1		1	1
politica		1		2	1	1
produse culturale	3			1		
conflict interetnic		1			1	
sport		1			1	
crima Medicina					1	
cultura și tradiții				1		
monden	1					

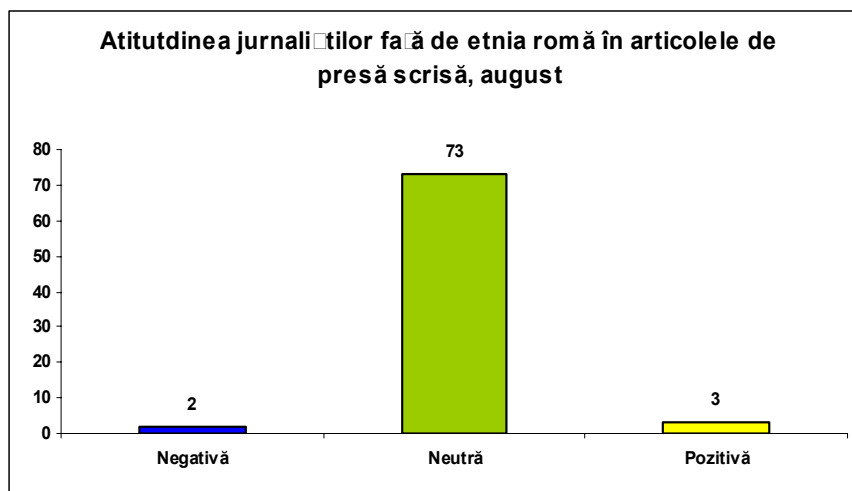
Agenda presei în luna iulie este dominată de subiectul *crima de la Medicin* - cazul studenților la medicină care au ucis un membru al comunității rome din Cluj.

Tema a fost întâlnită predilect în cotidianul **Adevărul**, unde au fost identificate 12 din totalul de articole ce au prezentat acest subiect.

Tema *infracționalitate* a fost identificată în 10 dintre articolele din luna iulie. Exceptând tabloidul **Libertatea**, fiecare dintre cotidiene au avut câte două articole cu această temă. Acțiunea predilectă asociată etniei romea fost *bătăie între clanuri*.

Cu un număr egal de reprezentări cu tema infracționalitate a fost tema *migrație*. În cadrul acestei teme au fost cuprinse articolele ce au prezentat cazul românului mort înecat la Praga (5 articole). Restul articolelor cu tema migrație vizează comportamente de nomadism ori altercații dintre aceștia și membri ai comunităților în care locuiesc.

Restul temelor prezente în luna august nu cumulează un număr mai mare de 8 apariții.

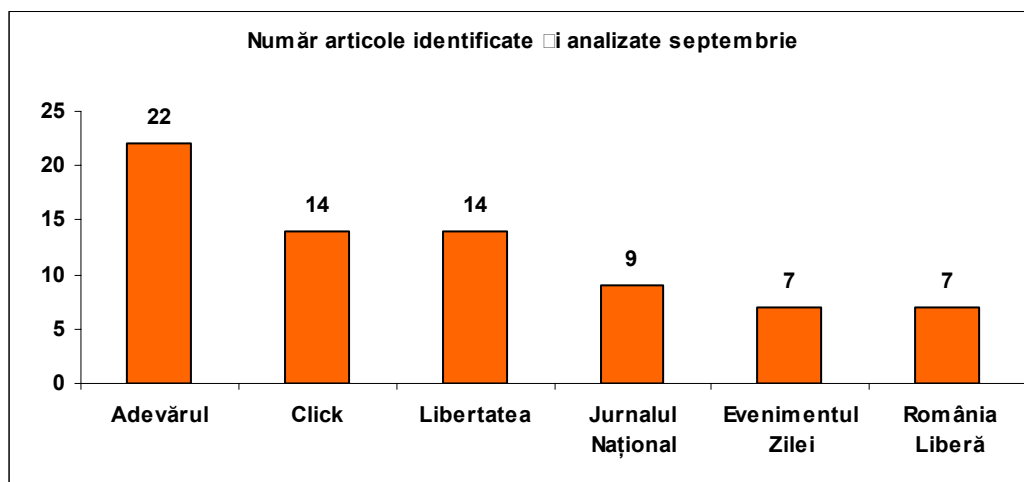


În această lună, din numărul total de 78 de articole identificate și analizate, 2 au cuprins referiri negative la adresa etniei rome. Acestea au fost identificate în **Libertatea**, respectiv **Adevărul**. Ambele articole au prezentat conduita unor grupuri de romi care au deranjat ordinea publică.

În același interval au fost identificate în cotidienele **Adevărul** (2 articole) și **Jurnalul Național** (1 articol) articole în care atitudinea jurnalistului a fost pozitivă. Toate articolele vizează *măsuri incluzive* pentru integrarea membrilor etniei rome fie în România, fie în spațiul comunitar. În ceea ce privește articolele ce vizează spațiul comunitar, în ambele articole a fost explicit formulată problema lipsei de integrare și asimilare a populației române de etnie rome în comunitățile gazdă.

SEPTEMBRIE 2009

În luna septembrie au fost identificate 73 de articole relevante pentru analiză.



Cel mai mare număr de articole a fost identificat în **Adevărul**, 22 de articole, fiind urmat de tabloidele **Click** și **Libertatea**, fiecare cu câte 14 articole, **Jurnalul Național**, 7 articole, iar în **Evenimentul Zilei** și **România Liberă** au fost identificate câte 7 articole.

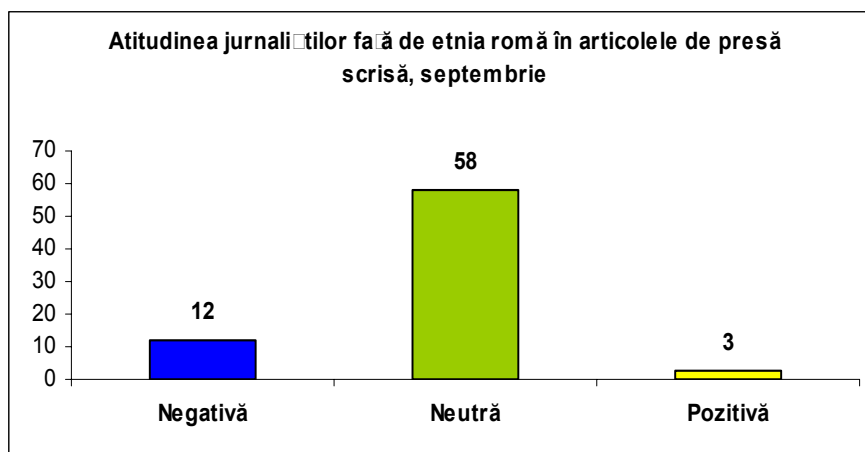
Teme septembrie	Adevărul	Click	Evenimentul Zilei	Jurnalul Național	Libertatea	România Liberă
social	7	1	1	4	1	2
editorial	2		2	2		2
infracționalitate	2	2		1	3	
migrație	3	1			1	3
mondene		4			4	
cultură și tradiții	3	1	1	2		
crimă Medicină	1	1			2	
produse culturale	1	1	2			
extern	2	1				
sport	1	1	1			
administrație		1				
alte teme					1	
cazul Cozma					1	
politică					1	

Agenda publicațiilor a fost monopolizată în această lună de subiecte **sociale** (16 articole) asociate etniei rome.

Editorialele care au vizat membri ai etniei rome, **infracțiunile** ale căror presupuși autori sunt aceiași reprezentanți ai etniei rome, subiecte ce descriu fenomenul **migrațional** ori subiecte **mondente** ocupă fiecare câte 8 articole în agenda media a lunii septembrie.

Cele mai frecvente acțiuni subscrise acestor teme și atribuite membrilor etniei au fost:

- Pentru subiectele sociale: construcții ilegale, incluziune socială, sărăcie, victime atacuri / abuzuri;
- Pentru articolele de presă de tip editorial: stereotip, discriminare, educație;
- Pentru subiectele legate de migrație: nomadism, cerșetorie, stereotip, sărăcie;

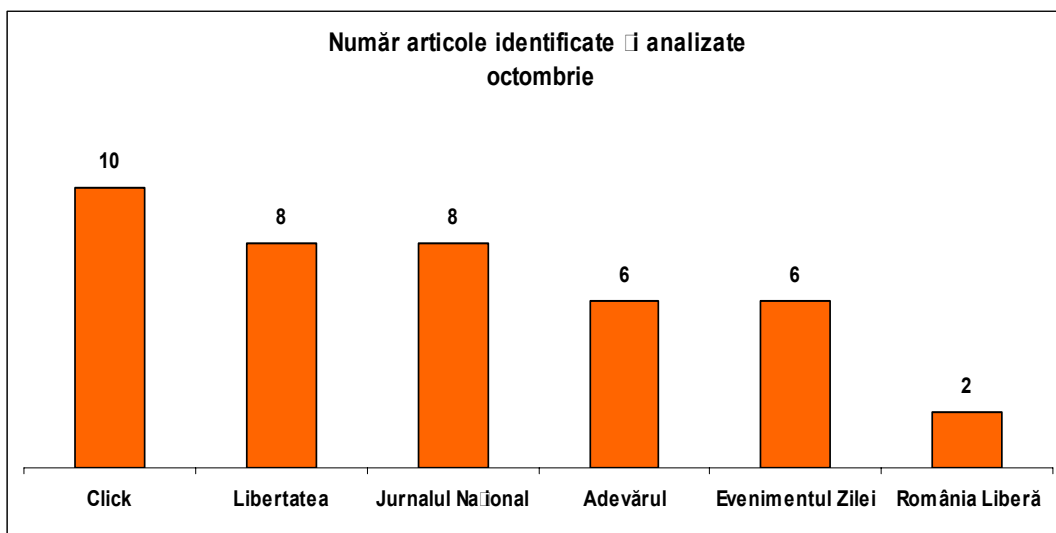


Din totalul de 73 de articole, **12** au conținut menționări negative la adresa etniei rome. 8 dintre aceste articole au descris fapte de infracționalitate ale căror presupuși autori sunt membri ai etniei rome. Restul articolelor au făcut referire la statutul social al acestora. Majoritatea atitudinilor negative au fost identificate în tabloidele Click și Libertatea.

În 3 din articolele în care a fost identificată atitudinea pozitivă a jurnaliștilor față de etnia romă a fost tratat subiectul statutului de victimă a românilor de etnie romă în UE.

Octombrie 2009

În luna octombrie, în cele șase publicații monitorizate, au fost identificate și analizate **41 de articole** în care au fost prezentați membri ai etniei rome sau au apărut referiri la această etnie.



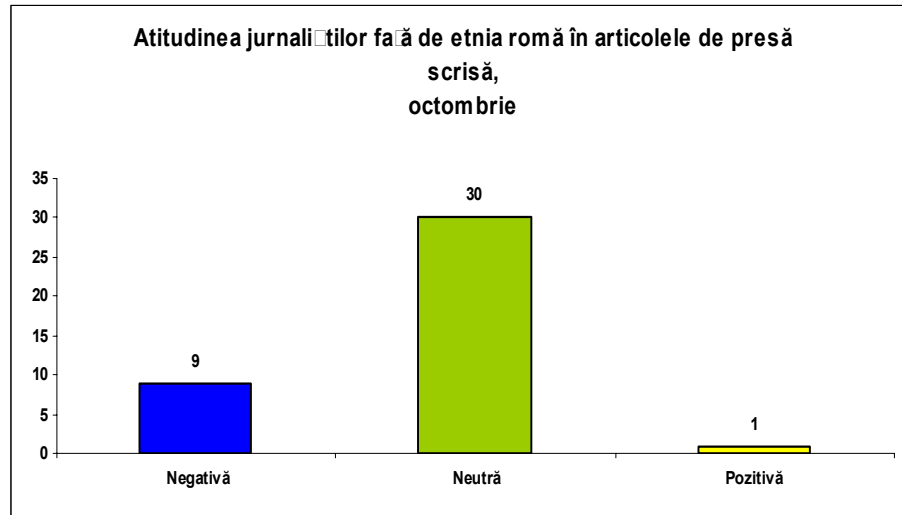
Dintre publicațiile monitorizate, tabloidul **Click** a avut cel mai mare număr de articole în care se fac referiri la membri etniei rome (10 articole identificate și analizate), iar la polul opus a fost cotidianul **România Liberă** (2 articole). Pozițiile intermediare sunt ocupate de **Libertatea** și **Jurnalul Național**, fiecare cu câte 8 articole și **Adevărul** și **Evenimentul Zilei**, cu câte 6 articole.

<i>Teme octombrie</i>	<i>Adevărul</i>	<i>Click</i>	<i>Evenimentul Zilei</i>	<i>Jurnalul Național</i>	<i>Libertatea</i>	<i>România Liberă</i>
social	1	2	1	3	3	1
monden		5		1	2	
infracționalitate	2	2			2	
cultura și tradiții	1		1	1		
politică			1		1	1
produse culturale	1		2			
editorial				2		
extern			1	1		
autopromovare	1					
crimă Medicină		1				

Tema cu cele mai multe apariții în luna octombrie a fost **social** (11 articole), fiind urmată de **monden** (8 articole) și **infracționalitate** (6 apariții). Teme precum **cultură și tradiții**, **politică** ori **extern** nu au depășit fiecare 3 articole.

- Acțiunile/ situațiile subsumate temei **social** și asociate etniei rome au fost: stereotip, incluziune socială, sărăcie;
- În articolele în care sunt menționate infracțiuni presupus comise de membri etniei rome, cele mai frecvente acțiuni/situații asociate sunt: profanare de morminte, bătaie între clanuri ori răpire.

- Articolele din tema monden au conținut sintagme stereotipale la adresa romilor, precum și situații care identifică opulența ca fiind trăsătură caracteristică membrilor etniei rome.



În luna octombrie au fost înregistrate 9 articole în care a fost identificată o atitudine negativă față de etnia romă. Acțiunea preponderent asociată etniei romă în cazul acestor articole a fost **lupte între clanuri**.

În aceeași perioadă a fost identificat un articol în **Jurnalul Național** în care jurnalistul a avut o atitudine pozitivă față de etnia romă. Articolul prezenta obiceiuri și tradiții tipice membrilor etniei rome.